

ГОЛОСИ ШАХТАРІВ

ПОЛІПШЕННЯ ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКИ ШАХТАРІВ
У СХІДНІЙ УКРАЇНІ

Empowered lives
Resilient nations.

Видано Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй (ПРООН) в Україні

Київ, Україна, грудень 2012 р.

©ПРООН, 2012 – усі права захищені

Усі права захищені. Погляди, виражені у цій публікації, відображають погляди авторів і не обов'язково відображають погляди Організації Об'єднаних Націй, Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй, її програм/проектів чи держав-членів.

Наявність посилань на конкретні компанії не означає, що вони схвалюються або пропонуються ПРООН як такі, що мають перевагу в порівнянні з іншими компаніями аналогічного характеру.

ПРООН не гарантує, що наведена у цій публікації інформація є вичерпною та точною і не несе відповідальності за будь-які збитки, викликані її використанням.

Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй в Україні

Кловський узвіз, 1

Київ, 01021, Україна

ШАХТАР

ЗМІСТ

1. ВСТУП

2. ШАХТАРІ

ПАВЛО ВРОНСЬКИЙ	5
ОЛЕКСІЙ МАЛАНІН	11
ОЛЕНА ПРОКОПЕНКО	13
ОЛЕКСАНДР ПИСАРЕНКО	17
МИКОЛА ІВАШКО	25
ВАСИЛЬ ХОЛОД	32
ВОЛОДИМИР ПРОХОРОВ	36
МАРИНА ОМЕЛЬЧЕНКО	44

3. ДРУЖИНИ ШАХТАРІВ

ЗОЯ ІВАНЧИКОВА	49
ОЛЕКСАНДРА ПОДОЛЬСЬКА	56
ЛЮДМИЛА КАРГАЛЕВА - ТЕМИР	62

4. МЕДИЧНІ ПРАЦІВНИКИ

СВІТЛАНА ШМИГОВА	68
ІРИНА ВЛАСОВА	72
ОЛЕГ ВАТАНСЬКИЙ	82
ЄВГЕН СКЛЯР, СЕРГІЙ ДЕМИДЕНКО ТА ОЛЕКСАНДР СУКОЛЕНОВ	90

ВСТУП

«Голоси шахтарів» є збіркою інтерв'ю з шахтарями, дружинами та матерями шахтарів, а також з медичними працівниками щодо здоров'я та безпеки шахтарів у містах Краснодон, Ровеньки і Свердловськ Луганської області. Створення цієї збірки є частиною проекту ПРООН «Поліпшення здоров'я та безпеки шахтарів у Східній Україні», котрий спрямований на виявлення та вирішення потреб шахтарів у сфері здоров'я та безпеки. Ці розповіді доповнюють факти і дані, наведені у пов'язаній з цією збіркою, проте окремій публікації «Оцінювальна доповідь».

За минулий рік ПРООН провела десятки інтерв'ю, фокус-груп та семінарів у шахтарських громадах для того, щоб зрозуміти проблеми у сфері здоров'я та безпеки, з якими у повсякденному житті стикаються шахтарі. Загалом, ПРООН залучила понад 250 шахтарів, їхніх дружин (чоловіків), медичних працівників і державних чиновників з метою обговорення потреб та пріоритетів шахтарів.

Під керівництвом ПРООН наведені у цій збірці інтерв'ю були проведені паном Григорієм Калашніковим, головою правління Свердловської спілки осіб з обмеженими фізичними можливостями та членів їхніх родин (ССООФМ) «Життя без бар'єрів» і людиною, котра усе життя прожила у Свердловську. Читачеві варто зазначити, що імена людей, чії історії Ви прочитаєте, були змінені, якщо не зазначено інше. Тексти інтерв'ю були перекладені ПРООН з російської мови на українську та англійську, проте, при цьому, ми намагались зберегти «дух» кожного інтерв'ю.

ПАВЛО ВРОНСЬКИЙ

38 років
ГІРНИК ОЧИСНОГО ВИБОЮ,
ПОТЕРПІЛИЙ НА ВИРОБНИЦТВІ
(ім'я та прізвище інтерв'ююваного змінені)

Павле, розкажіть, будь ласка, про себе та свою сім'ю. Звідки Ви родом? Як проходить Ваше життя у цьому місті?

Я — корінний свердловчанин, з династії шахтарів, але народився на Далекому Сході — у той час мій батько проходив там військову службу. В 1978 р. після закінчення гірничого інституту за направленням батько з родиною переїхав жити і працювати у Свердловськ. Мій батько працював майже на всіх шахтах об'єднання «Свердловантрацит»: прохідником, гірським майстром і навіть начальником ділянки. Знаючи не з чуток, а від батька, про всі тяготи шахтарської праці, після закінчення загальноосвітньої школи я не планував іти працювати на шахту. В 90-і роки шахтарям зарплату платили з великою затримкою, іноді до року, а коли вони її отримували, то

через інфляцію це були вже не гроші. Справа доходила до того, що родина не могла зібрати шахтареві «тормозок» (сухий пайок для обіду в шахті) на роботу — просто не було за що його купити. Основні його продукти: сало, ковбаса, м'ясо ставали занадто дорогими. Коли працюєш під землею, в умовах нестачі повітря і при великих фізичних навантаженнях, організм людини зазнає стресу, тому калорії згорають занадто швидко і працівника постійно супроводжує почуття голоду. А якою може бути продуктивність голодної людини у шахті? Будучи свідками такого стану речей з роботою на шахті, молодь туди не прагнула. Так і я віддав перевагу приватному підприємству. Через близькість кордону з Росією і різницю в ціні на товари я купував товари в Ростовській області і реалізовував їх на ринку у Свердловську. Паралельно пішов навчатися в Донбаський державний технічний університет (ДонДТУ) за фахом «Промислове і цивільне будівництво». Закінчив університет у 2003 році, але за цією спеціальністю так і не працював. Як бачите, і тут я обрав не гірничу професію.

У 2004 р. я одружився, ми чекали на дитину, довелося, так би мовити, «братися за розум» – родина, все-таки, – це велика відповідальність. Дружина до цього вже кілька років працювала на шахті і я також вирішив піти працювати на шахту.

Після навчання в НКК (Навчально-курсний комбінат) став працювати гірником очисного вибою. Робота важка, але оплачувалася непогано. Не всі шахти і не усі бригади можуть похвалитися хорошими зарплатами — мені з цим пощастило. Коли народилася наша дочка, ми почали думати про придбання власного житла, адже до цього жили з батьками. Частина грошей назбирали самі, частково допомогли батьки і ми купили квартиру в центрі міста на 4-му поверсі. І усе б було добре, якби не фатальний випадок...

У вересні 2011 р. на робочому місці в результаті обвалення покрівлі я був важко травмований. Усе сталося миттєво, в другій половині робочої зміни близько 18:00. У таких випадках вгадати і уникнути травми дуже складно, практично неможливо — це кому як пощастить. Може обвалитися на тебе невеликий шматок породи, спричинити забиття або подряпину, а може і брила розміром 5 на 5 метрів. Через значний шум механізмів неможливо почути, наприклад, звуки, що передвіщають обвалення. Робітники

ШАХТЕР

подають команди один одному жестами, кричати даремно – не почують. На кілька хвилин, ймовірно, від больового шоку, я знепритомнів. Тоді я ще не знав, наскільки серйозна травма, і лише тепер можу дати оцінку, наскільки правильно мене евакуювали з шахти до лікарні. Від найближчого шахтного медпункту до місця моєї роботи йти пішки під землею близько півтори години. Тому видавали на-гора мене працівники моєї бригади як могли: поклали на перший ліпший дерев'яний трап, призначений зовсім не для цього. Потім прийшов лікар та співробітники ВГРЧ (воєнізована гірничорятувальна частина). Вже у медпункті мене переклали на ноші. Незабаром стали вантажити в автомобіль ВГРЧ, який виявився непристосованим для транспортування людини, що лежить на ношах. Якось вдалося покласти мене на підлогу між сидіннями. У такому стані мене повезли до міської лікарні. Кожна нерівність на дорозі супроводжувалася пекельним болем у всьому тілі, перелом хребта (як потім з'ясувалося) був осколковим. Доправили мене до прийомного відділення лікарні і розпочався тривалий процес реєстрації і усіляких формальностей до того як зробити першу ін'єкцію або діагностичне дослідження. Муки тривали, мене переклали на металеву тверду каталку і повезли на рентген. Коли мене перекладали на рентгенівський стіл, я вже не міг стримувати стогін від болю.

На моє щастя, в лікарню приїхав директор шахти і наполіг на транспортуванні мене до обласної клінічної лікарні в м. Луганськ. Це сталося у п'ятницю і до понеділка навряд чи місцеві лікарі займалися би мною, та і користі від того не було б, адже операції на хребті вони робити не вміють. А якщо впродовж 12 годин не звільнити спинний мозок від здавлювання осколками ушкодженого хребта, то наслідки будуть незворотними. Близько 22:30 мене поклали у машину «швидкої допомоги» типу «Газель» і повезли до Луганської ОКЛ. Знову протягом усього шляху я страждав від поганої амортизації підвіски санітарного автомобіля, біль не вщухав. По прибуттю до ОКЛ не пройшло і години як я лежав на операційному столі – операцію потрібно було робити негайно. Туди приїхала моя дружина і вже вона дала лікарям згоду на операцію. Не мені судити, наскільки успішною була операція, але усе, що лікарі могли, вони зробили. Фінансові витрати на лікування взяла на себе адміністрація шахти і Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві. Усе, що потрібно для

мого лікування, було надано. За два місяці мене виписали з лікарні додому. Я тоді ще тільки лежав та й інвалідного візка ще не було. Його мені видав Фонд через 9 місяців після травми. Через 5 місяців після травми шахта оплатила моє лікування на 45 днів у спеціалізованому спинальному санаторії в м. Слов'янськ Донецької області. Саме там я дізнався про всі нюанси життя в новій якості, із травмою спинного мозку. Нарешті зрозумів, наскільки серйозною виявилася моя травма.

Та наша нова квартира, придбанню котрої нещодавно ми так раділи, перетворилася для мене на місце ув'язнення в чотирьох стінах. Вона знаходиться в п'ятиповерховій «хрущовці» на четвертому поверсі. За минулий рік після травми мене спускали на землю всього три рази: для поїздки в санаторій і для проходження МСЕК. Та що казати – я не можу просто вийти погуляти з дитиною у дворі. У таких випадках мені доводиться просити чотирьох міцних чоловіків знести мене з поверху. На інвалідному візку в нашій квартирі я не можу заїхати ні на кухню, ні до санвузлу, уявляєте як це?! Коли я був здоровий і повертався з роботи, то часто бачив таку картину: в одній із квартир нашого будинку на вікні сидів кіт – очевидно, чекав на своїх господарів. Я це добре запам'ятав. Тепер я сам, як той кіт, сиджу перед вікном і чекаю, коли на стежці біля будинку з'явиться спочатку дочка, що повертається зі школи, а потім і дружина з роботи. Морально теж важко...

Ви згадали про дружину – як вона перенесла Вашу травму?

Моя дружина – моя фортеця! Вона в мене розумниця. Звістка про мою травму в шахті її застала в поїзді під час відрядження до іншого міста. Ще пропонувала мені з нею поїхати, взяти відгули, наче відчувала ... Відтоді я під її ніжною турботою. Саме вона стала моїм правозахисником, а захищати було і зараз є що.

Що Ви думаєте про методи безпеки на Вашій роботі? Що Ви думаєте про медичне обслуговування в місті? Що, на Ваш погляд, можна покращити в медичному обслуговуванні безпосередньо для потреб шахтарів?

До роботи в шахті я вважав себе абсолютно здоровою людиною — займався спортом, регулярно відвідував тренажерну залу. З перших днів роботи під землею мене стали супроводжувати застудні захворювання, дрібні

ШАХТЕР

травми (забиті місця, садна та інше), але в тих умовах це неминуче і як цьому запобігти я не знаю. Якщо немає гострого болю або невелика температура тіла, то потрібно йти на роботу. Симулянтів у нас не люблять. Кілька раз доводилося брати лікарняний, наприклад, через бурсит, – колінний суглоб розпухнув так, що на ногу стати не міг. Максимум 10 днів похворію і знову у вибій. А як не застуджуватися – то спека, то протяги. Від поту весь мокрий вийшов на свіжий потік повітря, ось і застуда. А після лазні взимку нам можуть подати автобус із непрогрітим салоном, вікна зсередини і сидіння покриті інеем. А їхати доводиться в ньому півгодини до міста.

Із заняттями спортом довелося розпрощатися. Я за зміну переносу стільки тонн заліза, що будь-якому штангістові не снилося. На вихідних хотілося провести час з родиною, дати можливість організму відновити сили.

У нашу місцеву медицину я не вірю, одна надія на власні сили мого організму. Я вже розповідав, як відразу після травми мене привезли в міську лікарню і що? Адже і точного діагнозу мені не поставили, і адекватного лікування я не отримав. Тільки час змарнували та ще додали зайві страждання. Зараз я теж у нашу лікарню не піду лікуватися – у лікарняних стаціонарах немає навіть нормальних ортопедичних ліжок і матраців, щоб я міг просто лежати без загрози утворення пролежнів. Туалетні кімнати також недоступні для людини в інвалідному візку.

До травми я три рази оздоровлювався в місцевому профілакторії «Славутич». Один раз від профкому мені видали сімейну путівку в Євпаторію. Це добре, що профком приділяє увагу нашому здоров'ю.

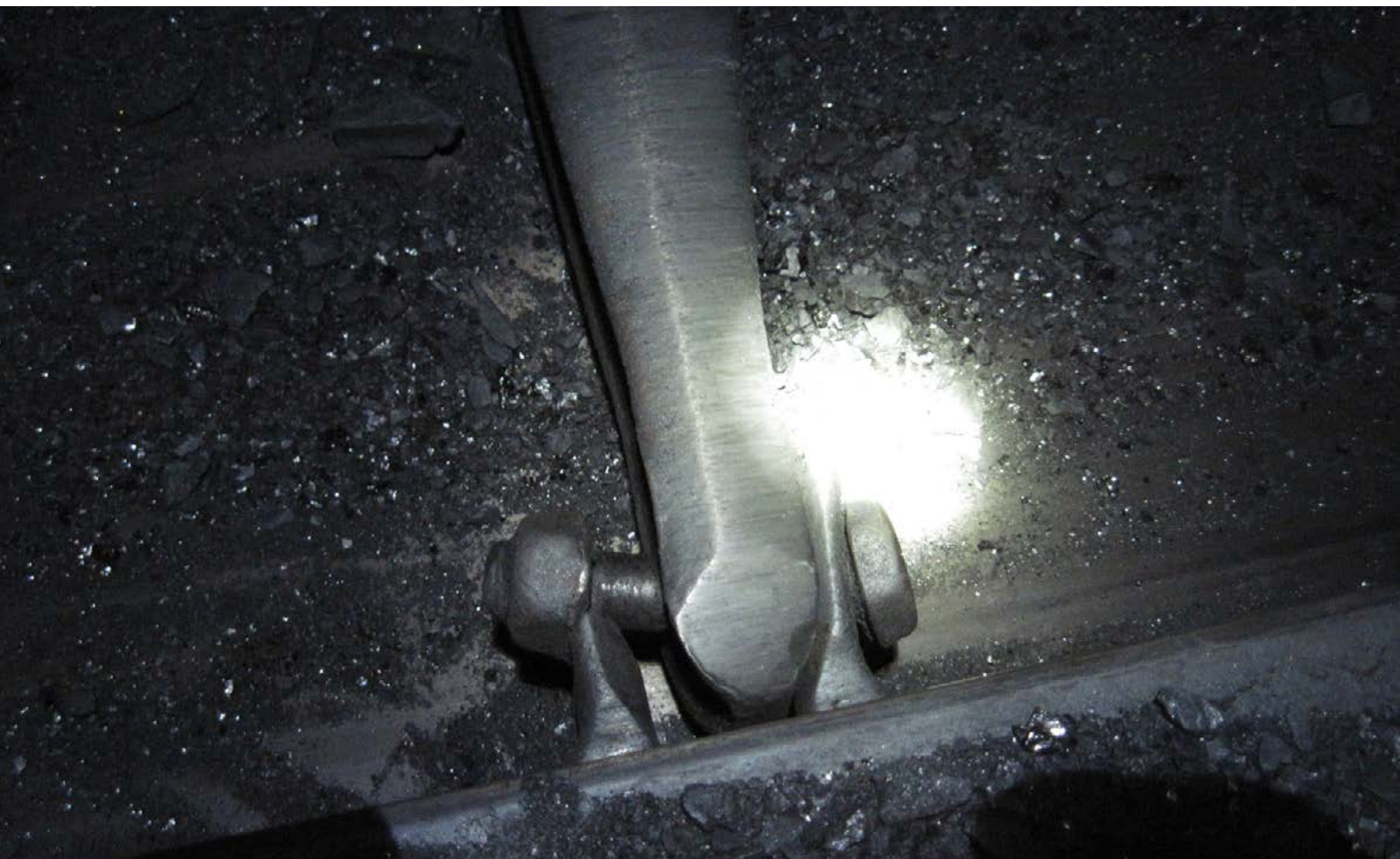
Засоби охорони праці в шахті ніби і є, але люди травмуються і хворіють. За інструкцією працювати потрібно в респіраторі, але це не завжди можливо. Якщо просто сидіти і нічого не робити, то ще можна. А працювати в умовах нестачі повітря, спеки та ще й в респіраторі! Отут уже обираєш – або в тебе серце зупиниться, або будеш дихати повітрям, хоч і з пилом. Тому вже через три роки такої роботи неминуче розвивається силікоз.

Один з факторів, що призводять до травматизму на вугільних шахтах, походить ще з СРСР – усілякі «трудові вахти» і постійно зростаючі норми видобутку. Люди працюють «на зношування» у посиленому режимі, а керівництво саме негласно підштовхує до ігнорування заходів безпеки. Принцип простий: є план – є і зарплата.

Це лише керівництво шахти вищої ланки отримує величезні премії за успіхи трудової вахти, а звичайному роботязі додадуть лише 50-100 гривень до зарплати. Ще кілька років тому добовою нормою видобутку однієї ділянки було 1000 тонн вугілля, а зараз вже 2500. Це слід усунути, адже працювати у шахті потрібно відповідально і обережно, а не гнатися за рекордами. У цьому головна причина.

Покращити медичне обслуговування винятково для шахтарів не вийде, адже більшість мешканців міста і селищ становлять шахтарі і члени їхніх родин. Виходить, медицина повинна бути якісною і доступною для всіх.

Я це розповів Вам не для того, щоб поскаржитися на долю, а з надією на покращення у справі безпеки і здоров'я шахтарської праці. Для мене шахта вже в минулому, а для когось це ще сьогоднішній день. І я не хочу, щоб вони повторили мою історію.

ОЛЕКСІЙ МАЛАНІН

34 роки
ШАХТОПРОХІДНИК,
ПОТЕРПІЛИЙ НА ВИРОБНИЦТВІ

Працювати на шахту я пішов відразу після школи учнем гірника. Після служби в армії в 1997 р. повернувся на шахту «Комсомольська» у місті Антрацит. Водночас навчався в Навчально-курсовому комбінаті (НКК), опановуючи гірничу спеціальність прохідника. В 1999 році перейшов працювати прохідником на шахту ім. Фрунзе в Ровеньках. Там працював мій батько, він мене і покликав до себе. У той час заробітки на цій шахті були хороші в порівнянні з іншими – це і стало визначальним у виборі місця роботи. Про рівень безпеки роботи на шахті я багато не думав. Про те, що в шахті небезпечно, я знав з дитинства від батька. Дрібним травмам не надавав значення. Забиті місця, садна, порізи, застуда та інші недуги в нас не прийнято вважати причиною для невиходу на роботу. Якщо немає гострого нестерпного болю, виходить, на роботу потрібно йти.

Взимку 2011 р. державне підприємство «Ровенькиантрацит» за умовами договору про концесію перейшло в руки «ДТЕК Ровенькиантрацит». З цього часу заробітна плата на шахті різко знизилася, майже у два рази. Працівники почали звільнятися, переходили на «копанки» – нелегальні шахти. У нашій місцевості їх безліч, тому що вугільні шари залягають високо над поверхнею ґрунту. Добувають вугілля старим дідівським методом - за допомогою відбійного молотка. У травні 2012 р. перейшов працювати на «копанку» і я. Платили добре – за кожен добуток тонну

вугілля 130 гривень. За місяць виходило близько 10 тисяч заробітної плати. У мене дружина і двоє дітей віком 2 і 5 років, – самі розумієте, утримувати родину якось треба було. І от у фатальний для мене день 11 червня 2012 р. мене завалило. В результаті обвалення породи я отримав чисельні переломи ребер і хребта. У цей же день мене доправили в реанімацію міської лікарні в Ровеньках. На якому транспорті мене привезли, чи була це машина «швидкої допомоги» і чи був офіційно зареєстрований виклик, мені дотепер не відомо. Установити повну картину ушкоджень місцевим лікарям не вдалося. У нашій лікарні немає сучасного діагностичного обладнання та й немає лікарів відповідної кваліфікації, щоб швидко і точно визначити характер ушкоджень. Тому на третій день мене госпіталізували в Луганську обласну лікарню. Там і з'ясувалося, що виявилися переламаними майже всі ребра і поперековий відділ хребта. Власник нелегального виробництва оплатив витрати на операцію і післяопераційне лікування. Але про найстрашніше мені довелося довідатися перед випискою з лікарні. У медичному акті було зазначено, що причиною травми є падіння з даху. Це означало, що травма побутова і ніякого грошового відшкодування у зв'язку з трудовим каліцтвом, а також пенсії за інвалідністю, пов'язаної із травмою на виробництві, від держави мені не буде призначено.

Я неодноразово звертався із заявою в прокуратуру в надії на визнання факту травматизму на виробництві, але безуспішно. Навіть письмові свідчення інших працівників «копанки» про факт мого травматизму не були прийняті до уваги. Незабаром і допомога від власника «копанки» перестала надходити, мені сказали: «От якби не писав заяву в прокуратуру, ми б тобі і далі допомагали ...». Тільки не віряться мені в це...

На сьогоднішній день я інвалід, прикутий до ліжка. Я навіть сидіти не можу. Та металева конструкція, яку встановили в хребті лікарі Луганської ОКЛ, виявилася не кращої якості. Тепер мені стало зрозумілим, що оплатили моє лікування по мінімуму витрат. Такі от благодійники-роботодавці. Щоб мене заново прооперувати у клініці м. Києва необхідно зібрати 30,00 тис. грн., а де їх взяти? Я тепер перестав бути годувальником родини. Дружина оббиває кабінети лікарів, щоб оформити пенсію, хоча б побутову. 1000 грн. пенсії на місяць – не гроші, але хоч щось.

Як тепер жити далі? Я в розпачі, не знаю.

ОЛЕНА ПРОКОПЕНКО

48 років
 МАШИНІСТ ПІДЙОМНИХ УСТАНОВОК
 (ім'я та прізвище інтерв'юваного змінені)

Олено, розкажіть про себе, про Вашу сім'ю, звідки Ви родом? І як проходить життя у Вашому місті?

Народилася я в Ровеньках. У 90-ті роки, в часи пострадянської економічної кризи та інфляції, я працювала в торгівлі. І так багато хто робив. Вугільні підприємства були в занепаді, зарплату не платили вчасно, на шахтах почастишали випадки аварій з численними жертвами. Пів-міста торгувало на ринку, а половина ще якось працювала, хто де. Так і жили. Займаючись торгівлею, я не розбагатіла і в 2000р. влаштувалася працювати сторожем на шахтну вентиляційну збірку. Робота не складна: у разі зупинки вентилятора я повинна була повідомити про це черговому начальнику. Довго я там не затрималася – було страшно працювати, особливо в нічну зміну, на чергуванні я була одна серед поля. Та й платили мало.

Як давно Ви працюєте на шахті? На яких шахтах Ви працювали? Опишіть свою роботу.

В 2001р. я 6 місяців вчилася в УКК за спеціальністю «Машиніст підйомних машин поверхневий». Після курсів пройшла стажування на шахті машиністом допоміжного підйому. На допоміжному підйомі опускають в шахту тільки вантажі, тому не така велика відповідальність, як на підйомі людей. Наша шахта знаходиться в концесії ДТЕК. Працюємо позмінно по 12 годин: день-ніч, двос

вдома. Взагалі-то ми повинні працювати по 8 годин, але ми самі пишемо заяви, щоб працювати по 12. Інакше нічим діставатися на роботу і назад, підлаштовуємось під графік робочого автобусу. Моя робота полягає в управлінні підйомною машиною для спуску-підйому людей в шахту. В середньому за зміну робимо приблизно 14 ходок. За правилами керувати підйомною машиною повинно 2 людей, але зараз штат не укомплектовано і доводиться працювати в зміну одній.

Чи доводилось Вам хворіти або отримувати травми на роботі? Якщо так, розкажіть докладніше про ці випадки.

Слава Богу, травм не було. На моїй роботі травмуватися складно. На нашому підйомі серйозних аварій, а тим більше з жертвами на моїй пам'яті не було. А на інших підйомах бували випадки аварій, мені розповідали. Ну а хворіємо як і всі; грип, застуда, радикуліт скрутить...

Що Ви думаєте про методи безпеки на Вашій роботі?

Для машиністів підйому існує певна робоча інструкція. Ми повинні знати не тільки як управляти машиною, але і як вона функціонує. Але насправді детальну роботу машинної установки необхідно більше слюсарям знати, ми туди не ліземо. Іспити складаємо регулярно. На поверхневому підйомі напруга живлення машини – 6000 вольт – цьому приділяємо особливу увагу. А під землю – 380 вольт. Приміщення, де ми працюємо, знаходиться на поверхні, дуже старе. Віконні рами не мінялися, напевно, з 60-х років. Опори (резистори) машинної установки випромінюють тепло, тому взимку це навіть добре, обігрівається приміщення, а ось влітку – нестерпна спека. Уявіть собі, на вулиці спека +40, а у нас в приміщенні ще й спека від машини. Влітку мучимося, погано стає, серце заходиться. Ми подавали скаргу керівництву, щоб встановили кондиціонер. Так в квітні прийшла комісія, зробили заміри температурного режиму; виявилось, умови праці в нормі. Ну, так це в квітні, а прийдіть в липні! Кондиціонер так і не встановили.

Пару років тому в нас був інший, гарний керівник. Той кожні 2-3 місяці міняв місцями машиністів з людського підйому на допоміжний. Така зміна місця роботи мені подобалася, хоч якесь було розмаїття.

ШАХТЕР

Перед кожною зміною ми заходимо в медпункт для перевірки на перегар (запах від алкоголю), якщо щось відчує медсестра, то доводиться дихати в трубку. Коли контроль пройдено, видають папірець, з яким ми відмічаємось у ламповій та приступаємо до роботи.

Кожен місяць проводиться планова перевірка цілісності каната – це обов'язково. Приходить фахівець, дивиться, тестує. Я роблю пробний спуск-підйом, він у цей час робить свої вимірювання.

Ось нещодавно почали скрипіти гальмівні колодки на барабані підйомної машини. За інструкцією це ознака їх зносу. Я повідомила про це старшого механіка підйому. «Не вигадуй!», – каже мені. Йому видніше, моя справа повідомити про факт.

Яка ситуація із забезпеченням питною водою та спецодягом?

Ми спецодяг не носимо. Влітку працюємо в своїх шортах і майках. Зараз вимагають, щоб носили фірмовий спецодяг. Це можна, тільки не в спеку влітку, і коли будуть видавати за розміром. Воду нам привозять у флягах з якогось джерела, буває нормальна, а буває зелена, ніби з тванню. Кип'ятити доводиться, або приносимо власну воду з дому.

Чи влаштовує Вас зарплата?

Влаштовує, а куди подінешся? Жінці хіба є з чого вибирати в місті? Ми сидимо на окладі, з приходом ДТЕК зарплатню навіть підвищили на 100грн. А у підземних робітників зарплату зрізали і за лікарняні платити стали менше. Чоловіків шкода. Робу одягають брудну та смердючу – хоча би за це платити треба.

Що Ви думаєте про медичне обслуговування в місті?

Від нашої медицини я шокована. Нещодавно лікарі нашої Ровеньківської лікарні поставили мені діагноз – онкологія. Я одразу поїхала на альтернативне обстеження в Красний Луч, а там діагноз, слава Богу, не підтвердився. Уявляєте, яким був мій моральний стан? Я вважаю, там більш сумлінні лікарі, всі туди їдуть, навіть в Луганськ перестали. Наші лікарі «зажерлися». Красний Луч - містечко навіть більш депресивне ніж наше, а ставлення лікарів до пацієнтів там краще.

Про профогляди говорити не хочу, вони більше для галочки. Винні всі: і лікарі і люди. Я одного не розумію,

як можна купувати липову довідку, наприклад, для відвідування басейну? Уявіть собі, що половина тих, хто там плаває, можуть бути хворі заразними захворюваннями і заразити інших. Тому, в плавальний басейн я свою дитину не пущу.

Що, з Вашої точки зору, може бути покращено у медичному обслуговуванні безпосередньо потреб шахтарів?

Навіть якщо викоринити корупцію в медицині, залишиться питання низької кваліфікації лікарів. Адже всі знають, що більшість студентів медінститутів за останні років двадцять купували свої заліки, іспити, а потім і дипломи. В одну мить розумні і чесні лікарі не з'являться. Скільки років нам обіцяють реформу в медицині, а де вона? Потрібно змусити лікарів з усією відповідальністю займатися лікуванням пацієнтів, а не наживатися на їх проблемах зі здоров'ям. Надії на швидкі зміни в поліпшенні медичного обслуговування у мене немає, двадцять останніх років нею всерйоз держава не займалася. Повернути б хоча б потенціал медицини часів СРСР. Ось це був час!

ШАХТЕР

ОЛЕКСАНДР ПИСАРЕНКО

50 років
ГРНИЧОМОНТАЖНИК, ПОТЕРПИЛИЙ НА ВИРОБНИЦТВІ

ШАХТЕР

Розкажіть, будь ласка, про себе та Вашу родину. Звідки Ви родом? Як проходить Ваше життя в цьому місті?

Я родом з Краснодона Луганської області. Туди в 1961р. мої батьки приїхали працювати по комсомольській путівці з-під Полтави, піднімати повоєнний Донбас. У 1984р. я одружився і переїхав жити в Ровеньки. Наша дочка нещодавно вийшла заміж, народила двох дітей, - я став дідусем. У 1991 році, будучи інвалідом праці першої групи, зіткнувшись з відсутністю у сімей постраждалих шахтарів знань щодо догляду за спинальними хворими, щодо встановлених законом додаткових видів допомоги, пов'язаних з повним відшкодуванням шкоди для потерпілих, знань про подальші дії травмованих щодо відновлення і підтримання втраченого здоров'я – став одним з організаторів створення міської громадської організації шахтарів-інвалідів. У 2009р. мені довірили важливу справу, і після передбаченої чинним законом перереєстрації, я очолив громадську організацію «Спілка

інвалідів-шахтарів і потерпілих на виробництві» м. Ровеньки. Наша організація входить до складу обласної організації з такою ж назвою. Доводиться консолідувати зусилля, щоб відстоювати права інвалідів праці, що їх регулярно зневажають.

Як давно Ви почали працювати шахтарем? На яких шахтах Ви працювали? Чи доводилося Вам хворіти або отримувати травми на роботі? Якщо так, розкажіть докладніше про ці випадки.

Влаштувався на роботу в Ровеньківський ДМДР (ділянці монтажних і демонтажних робіт) гірником дільниці № 4. Через рік згідно виробничої необхідності був переведений на новостворену ділянку № 1 ДМДР (гірничо-монтажником підземним). Незважаючи на навчання в Ровеньківському гірничому технікумі, паралельно навчався в ПТУ за фахом «монтажник гірничого та шахтного устаткування». Після закінчення навчання отримав 4-й розряд. Через місяць, 5 вересня 1986 р. згідно вказівки голови я пішов працювати в незакріпленій простір. Рятуючи шахтне устаткування від пошкоджень, сталося обрушення покрівлі, внаслідок чого я був важко травмований. Все відбувалося в нічну зміну. Робочі моєї бригади витягнули мене з-під плити, що обвалилася, поклали на дерев'яний щит (на якому підрильники замішують глину) і в такому положенні стали видавати на-гора (на поверхню) по всіх ухилах, на всьому протягу штреків. На одному з ухилів на допомогу втомленій бригаді прийшла зміна, яка спускалася в шахту. Між горизонтами, після повідомлення диспетчеру про нещасний випадок, бригаду чекав шахтний електровоз з медиком з ВГРЧ. Він намагався робити мені штучне дихання за допомогою «груші», іншого обладнання у нього не було. Але це тільки погіршило мій стан, оскільки перебитий хребет і поламані ребра грудної клітини не давали мені можливості дихати на повні груди, травма призвела до набряку легенів і заповнення їх рідиною. Принесли мене в лазню, поклали на підлогу і поливаючи відрами, намагалися хоч якось обмити, адже до тіла неможливо було доторкнутися через нестерпний біль. Після чого переклали на носі і на машині ВГРЧ відправили до міської лікарні. Ніхто тоді не знав, що в мене стався перелом хребта і травма спинного мозку, тому переміщали мене без особливої обережності. Це, звичайно, не могло не позначитися на посиленні наслідків травми.

ШАХТЕР

У лікарні не змогли поставити точний діагноз, зважаючи на відсутність переносної спеціалізованої діагностичної апаратури. А на стаціонарній з такою травмою неможливо отримати чітке уявлення про складність отриманої травми. Тому довгий час не могли визначити ступінь і рівень ураження хребта і спинного мозку. Оскільки пройшов термін для успішного проведення моментальних медичних маніпуляцій та оперативного втручання, відновити втрачене здоров'я неможливо. Тепер, після стількох років інвалідності та вивчення наслідків травми, розумію, що оперувати необхідно було негайно, в перші дні, в крайньому випадку, тиждень, щоб звільнити спинний мозок від роздроблених уламків хребта і реберних дуг, що стискали спинний мозок, але життя і обставини розпорядилися інакше.

Коли я отримав виробничу травму, моїй дочці було всього 9 місяців, і мені доводилося заново адаптуватися до життя в інвалідному візку. У 80-х роках ще велося будівництво житлових об'єктів у місті, та у 1988 р. моя дружина з «боем вибила» трикімнатну квартиру на першому поверсі в новому 9-поверховому будинку. З отриманням автомобіля нам теж довелося довго «воювати», оскільки у мене нестандартний зріст (190 см). Згідно чинного на той момент законодавства, мені був належний автомобіль з ручним керуванням, але чиновники, ігноруючи мою антропометричну індивідуальність, вперто не бажали надавати необхідний мені для пересування автомобіль, наполягаючи на отриманні мотоколяски. Не погоджуючись із пропозиціями чиновників, я рік і два місяці сперечався і наполягав на тому, щоби мене забезпечили автомобілем згідно висновку транспортної МСЕК. Довга боротьба з працівниками МСЕК, дирекцією ДП «Ровенькиантрацит» і керівництвом підприємства була переможною. У 1990 р. я отримав довгоочікуваний, необхідний і відповідний моїм параметрам транспортний засіб «Москвич-2141». Це дало мені певну свободу в пересуванні, я став більш мобільним і не відірваним від соціуму, поступово з пасивного члена сім'ї, що потребує допомоги і догляду, я ставав рівноправним членом суспільства.

Гірники ровеньківських шахт усі як один скаржаться, що після передачі державного підприємства «Ровенькиантрацит» в руки концесії ДТЕК зарплати знизилися майже вдвічі, як Ви прокоментуєте цю ситуацію?

На мій погляд, керівництво шахт таким чином випробовує терпіння працівників. Якщо терплять, активно не протестують, значить можна платити менше. Я розумію, коли деякі ділянки не виконують плани з видобутку, але не всім же. Ровеньчане з вдячністю згадують колишнього генерального директора ДП «Ровенькиантрацит» Астрова-Шумілова (нині покійного), згодом обраного народним депутатом. За його ініціативою в Україні була заборонена приватизація стратегічних підприємств, але потім придумали концесію на 49 років. Це те ж саме, що і приватизація, за цей час ні під землею, ні на поверхні нічого корисного не залишиться. Астров-Шумілов і до інвалідів праці відносився з великим розумінням. Майже всім інвалідам, хто потребував на житло, побудував котеджі за рахунок об'єднання. Це було по-людськи. А тепер заподіювач шкоди (шахта) відмовляється для інваліда вирішувати проблеми з житлом і його адаптацією до соціально-побутових потреб.

Що Ви думаєте про медичне обслуговування в місті?

На сьогодні ані місцевою владою, ані керівництвом міста так і не виконані обіцянки щодо створення в наших лікарнях умов для перебування в стаціонарах спинальних хворих. Немає функціональних ліжок, ортопедичних і протипролежневих матраців, немає спеціально навченого медперсоналу для санітарного догляду, не доступні туалети для людей в інвалідних візках. Замість цього – дерев'яний щит на ліжку з сіткою, ватяний матрац.

У 2003р. я змушений був оголосити голодування на знак протесту проти протиправного рішення міської МСЕК (на вимогу міського відділення Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві) про зміну мені та іншим інвалідам реабілітаційних заходів, безпосередньо пов'язаних з відшкодуванням шкоди щодо відновлення і підтримання втраченого на виробництві здоров'я. Справа в тому, що у разі спинальної травми через малорухливий спосіб життя, обмежене перебування на свіжому повітрі і як наслідок недоотримання організмом ультрафіолетового випромінювання що є у сонячних променях, у потерпілого (спинальника) розвивається остеопороз. Остеопороз – це захворювання, пов'язане з пошкодженням (стоншуванням) кісткової тканини, що веде до переломів і деформацій кісток. Він не лікується, а лише призупиняється. Ще з часів СРСР таким пацієнтам

ШАХТЕР

призначалася грошова компенсація на додаткове лікувальне харчування, яке включало: сир, жирні сорти риби, яйця, твердий сир, молоко та інші продукти, що містять кальцій та інші необхідні для засвоювання організмом мікроелементи і вітаміни. Мене тричі за вимогою лікаря намагалися госпіталізувати в стаціонар, але кожен раз відмовляли у госпіталізації, наполягаючи на припиненні та закінченні голодування. Крім цього з'ясувалося, що лікарня так і не обладнана палатами для прийняття спинальних хворих, тому не знайшовши доречної палати і відділення, здатного забезпечити необхідний догляд, машину швидкої допомоги разом зі мною неодноразово відправляли додому. Тільки після того, як лікуючий лікар письмово зняв з себе всю відповідальність за мій подальший стан під час перебування вдома, мене прийняв санпропускник лікарні і після спроби зважування мене поклали в гастроентерологічне відділення. Про зважування можна розповісти окрему сагу, але справа вся в тому, що неможливо провести нормальне і об'єктивне зважування людини з паралізованими нижніми кінцівками. Наявна в лікарні модель ваг призначена для здорових людей, у яких нормально працює опорно-руховий апарат (стоячи). Вони помістили мене в непристосовану для спинальних хворих гастроентерологічну палату, на звичайне панцирне ліжко з підкладеним дерев'яним щитом і ватним матрацом, а вже наступного ранку у мене виявили крупний пролежень, залікувати який вдалося лише через 4 роки! Щороку перед отриманням санаторно-курортної путівки від Фонду соціального страхування я повинен пройти флюорографію. Але знову ж таки, як це зробити? Апарати флюорографії призначені для проведення дослідження в положенні пацієнта стоячи. Замість флюорографії мені пропонують зробити рентгівський оглядовий знімок грудної клітки в положенні лежачи. Це я кажу до того, що лікарня для таких пацієнтів не пристосована абсолютно і лікуватися ми там не можемо. Оскільки в нашій державі відсутня необхідна кількість спеціалізованих реабілітаційних установ для спинальних хворих, в яких ми могли б цілий рік отримувати необхідну для відновлення втраченого здоров'я реабілітацію, для нас вигадана особлива термінологія «стаціонар вдома». Тому, моя дружина, яка отримала медичне свідоцтво про закінчення курсів по догляду за тяжкохворим, для мене є єдиним доглядачем, який навчений умінням медичного та санітарного догляду за спинальним хворим, який до того

ж, як ніхто інший, знає всі «слабкі точки» мого організму . До речі, за часів СРСР, для членів сім'ї спинальників проводилися такі курси, і видавалося медичне свідоцтво, яке дає право на отримання від держави грошової винагороди, пенсійних гарантій, і вони мали право на безперервний трудовий стаж.

Після отриманої травми я неодноразово звертався до керівництва підприємства і в ДП «Ровенькиантрацит» з проханням створити мені необхідні умови для соціально-побутової реабілітації. Тобто я просив створити мені такі умови, за яких не я пристосовувався би до квартири і умов проживання, а квартира була б пристосована до моїх потреб. Вже скільки років пройшло з дня травми, а квартира так і не адаптована для мене.

З моменту, коли мені довірили це важливе діло і обрали головою міської громадської організації шахтарів-інвалідів, я неодноразово звертався до керівництва ДП «Ровенькиантрацит» з проханням про надання допомоги шахтарям міста, які отримали виробничі травми і каліцтва, що втратили здоров'я на підприємствах міста, але об'єднання не поспішає надавати необхідну допомогу, перекладаючи обов'язки і свою відповідальність на Фонд соціального страхування. Зовсім нещодавно я звернувся до керівництва об'єднання «Ровенькиантрацит» по допомогу у придбанні оргтехніки для продовження статутної діяльності організації, і не впевнений, що прохання буде розглянуто позитивно.

Я також не можу дати задовільну оцінку медичній допомозі, що їй надається Луганською обласною клінічною лікарнею. Відділення нейрохірургії працює за тими ж застарілими методиками, технологіями і на такому ж обладнанні, як і 20 років тому. Вузкопрофільні клініки Києва та Харкова впроваджують сучасні методи роботи і освоюють нові стандарти і світові технології, а наші «коновали» все працюють по старинці.

Що, з Вашої точки зору, може бути покращено у медичному обслуговуванні безпосередньо потреб шахтарів?

Найважливіше, що потрібно зробити найближчим часом - це обладнати хоча б по одній спеціальній палаті для лікування спинальних хворих у хірургічному/урологічному відділеннях лікарні. Палати мають бути обладнані душем, туалетом, трисекційними функціональними ліжками

ШАХТЕР

з ортопедичними і протипролежневими матрацами, зручними тумбочками та іншими речами.

Необхідно нове сучасне діагностичне обладнання для раннього запобігання та виявлення захворювань, безпосередньо пов'язаних з умовами праці та екологічною ситуацією в даному регіоні. Також необхідний новий склад вузькопрофільних медичних працівників (які ще не заплямували себе корупційними схемами та хабарництвом), що мають більш свіжі і сучасні знання в охороні здоров'я. Потрібен також новий сучасний підхід до питань страхової медицини, що включає кращі напрацювання в міжнародній і світовій практиці в даному питанні.

Ще необхідно врегулювати механізм лікування інвалідів праці Луганської області у Донецькій обласній лікарні відновного лікування. Це спеціалізований лікувальний заклад, що надає висококваліфіковану відновну допомогу хворим з наслідками травм та захворювань опорно-рухового апарату, ураженням центральної і периферичної нервової системи, порушеннями мозкового кровообігу. Нічого подібного в Україні немає. Для пацієнтів з інших областей лікування платне, а ФССНВУ (Фонд соціального страхування від нещасних випадків України) в деяких випадках не відшкодовує лікування в лікарнях інших областей, що є грубим порушенням громадянських прав потерпілих.

На першому етапі потрібно зробити хоча б це. Ось тоді нас будуть лікувати, а не калічити!

Ви часто згадуєте про корупцію в медицині, поясніть, у чому тут справа?

Визнання чи невизнання профзахворювань, виписки та подовження лікарняних листів, визначення причинного зв'язку зі смертю інвалідів праці - майже все вирішується за хабар. Якщо помирає «регресник», то відразу з'являються «добродійники», які за певну винагороду готові прискорити отримання необхідних документів по втраті годувальника, а за цю «послугу» з сім'ї померлого просять від 40-80% від одноразової допомоги. Гарантують стверджувальне рішення медичної комісії про причину смерті, пов'язаної з профзахворюванням чи трудовим каліцтвом. Як це побороли я не знаю, але ж робити щось треба.

Ви знали, що в місті влітку проводилися громадські слухання в рамках проекту «Поліпшення здоров'я і безпеки шахтарів у східній Україні», Вас запрошували взяти участь?

Не знав. Вже після проведення даного заходу нам постфактум повідомили про зустріч, що вже пройшла. Коли ми почали розбиратися в даній ситуації, чиновники знайшли відмовку, пославшись на проведення її згідно затвердженого формату зустрічей. Але я вважаю, що влада не хоче чути обурення інвалідів праці, тим більше в присутності міжнародних експертів. Я сподіваюся, що мене почують і прийдуть зміни на краще.

ШАХТЕРИ

МИКОЛА ІВАШКО

45 років
ШАХТОПРОХІДНИК
(ім'я та прізвище інтерв'юваного змінені)

ШАХТЕРИ

Розкажіть, будь ласка, про себе і свою родину. Звідки Ви родом? Як проходить Ваше життя у цьому місті?

Я народився і виріс у м. Червонопартизанськ Свердловського району і донині живу і працюю тут. Одружений, маю двох дітей. Дружина працює медсестрою в міській лікарні. Мій батько більше 30 років пропрацював у шахті електрослюсарем. Дід був теж шахтарем. Після закінчення школи я навчався в ПТУ за фахом «тракторист». Потім мене призвали до армії, а після служби в армії у 1991-му пішов навчатися до НКК (Навчально-курсівий комбінат) на гірника.

Як давно Ви працюєте шахтарем? На яких шахтах Ви працювали? Опишіть свою роботу.

По закінченню курсів я влаштувався працювати на шахту

«Должанська-Капітальна» гірником. Там я пропрацював до 1996 р. і звільнився. Тоді зарплату не сплачували вчасно, затримували на кілька місяців, гірники страйкували – це і було причиною звільнення. Багато шахтарів переходили працювати в сусіднє, але російське місто Гуково – там справи йшли краще. В Росії я пропрацював гірником три роки. Зарплата там була більша, перший рік платили без затримки. Українських робітників із Червонопартизанська регулярно возили безкоштовно автобусом через митницю на гуковські шахти. Нам видавали чеки на вугілля, але провезти його через митницю ми не могли. Ми продавали чеки в Гуково і на ці гроші купували вугілля в Червонопартизанську. В 1999 р. і в Росії почалися затримки із зарплатою, хоча можна було отоваритися продуктами харчування. Стали пригноблювати і у питанні доставки на роботу, тепер за проїзд на автобусі вираховували гроші із зарплати. Я і мої колеги вирішили повернутися на роботу в рідне місто.

В 2000 р. я знову закінчив курси НКК у м. Свердловську за фахом «прохідник» і повернувся працювати на шахту «Должанська-Капітальна». У нашому місті у більшості будинків і квартир пічне опалення на вугіллі. На рік його потрібно 5-6 тонн, а купити його завжди було дорого. Шахтарям вугілля виписують безкоштовно – це ще один фактор, заради чого я пішов працювати на шахту. В 2002 р. нашу бригаду замість роботи під землею послали виконувати ремонт конвеєра на збагачувальній фабриці на висоті 80 м. Справа була взимку при 20-ти градусному морозі, а ми були в легкому спецодязі для роботи під землею. Теплий одяг нам не видали і в результаті я занедужав двостороннім запаленням легенів. Довго лікувався в нашій лікарні, стан був важкий. Після цього випадку мене звільнили – звичайно, жодних актів про профзахворювання не складали.

Я відразу влаштувався працювати прохідником на шахту «Червоний Партизан», що в м. Червонопартизанську, стало ближче добиратися на роботу. І донині я працюю на цій шахті, ніяк не дочекаюся дня, коли можна піти на пенсію. Якби сьогодні минув строк 20-літнього стажу прохідника, достатнього для нарахування пенсії, то і дня б зайвого не пропрацював. Потім можна йти нехай на невелику зарплату, але на поверхні. А мені ще роки три в шахту лазити!

Щоб прокормити родину постійно доводиться залазити в

ШАХТЕР

кабалу кредитів: на меблі, побутову техніку, комп'ютер для дітей та і просто позичати гроші до зарплати у знайомих, тому що їй не вистачає постійно, хоча живемо ми досить скромно.

Робота прохідника полягає в проходженні штреків. Ми повинні виконати такі основні цикли роботи:

1. Зробити буро-вибухові роботи, по-нашому це називається «відпалити вибій»;
2. Очищення вибою від породи після підривних робіт – «прибирання випалу»;
3. Зробити кріплення вибою арковим кріпленням.

За добу бригада повинна пройти 2 метра виробітку.

Чи доводилось Вам хворіти або отримувати травми на роботі? Якщо так, розкажіть докладніше про ці випадки. Що Ви думаєте про методи безпеки на Вашій роботі?

Доводилося хворіти і отримувати травми, до того ж неодноразово! Одного разу, виконуючи пряму вказівку начальника ділянки, я потрапив під обвалення породи покрівлі. Шматком породи мені сильно розсікло руку. Другого разу я потрапив під завал, отримав сильні забиття і глибокі порізи. Самостійно вибрався на-гора, увесь в крові, у медпункті мені надали першу допомогу і відправили на машині до міської лікарні. Кращої машини, ніж 30-тонна вантажівка «КРАЗ», не знайшлося. Лікар-травматолог зашив мені рани і на тій самій машині водій завіз мене додому. Коли він віз, то боявся одного – щоб я не знепритомнів.

А третій раз я ледве не загинув. Стався обрив майданчика машини для підйому-спуску вантажів і людей – ДМКУ. Пристрій аварійної зупинки «парашути» не спрацював. На майданчику нас було 8 людей, один встигнув зістрибнути відразу ж, але як пізніше з'ясувалося, отримав сильні травми, став інвалідом. А ми летіли вниз по схилу, метрів 250, як раптом обривок канату заклинило, майданчик різко зупинився на 1-2 секунди, що нас і врятувало – ми встигли зістрибнути. Майданчик пішов далі вниз більше 500 м, там би вже ніхто не вижив ... Тоді я вже попрощався з життям.

Причиною обриву канату була несвоєчасна його заміна. Відразу звільнили машиніста підйомника, але не начальника, який дав дозвіл на транспортування людей

на несправному канаті. А якби був смертельний випадок, то знов-таки посадили б у в'язницю машиніста.

Праця прохідника дуже трудомістка. Згідно техніки безпеки (ТБ) працівник не повинен піднімати вантажі більше 50 кг, а доводиться. Обладнання до місця роботи ми носимо на руках. Наприклад, двигун 11 кВт важить більше 100 кг, а нам наказують нести його зі складу до місця роботи вдвох на ціпку 2-3 км під землею. Бурильний пристрій для «стовпчиків» важить 120 кг, а тягнемо ми його на плечах. Не виконати наряд начальника вважається порушенням, а раптом щось трапиться з працівником, то винним виявиться саме працівник, адже це він порушив ТБ. Звідси і хвороби хребта, зокрема, міжхребетні грижі.

За нормами ТБ зварювальні роботи під землею суворо заборонені без спеціального дозволу. От, наприклад, зламалася бурова машина, уявіть собі, що це розміром і масою як військовий танк, тільки під землею. За правилами ТБ його потрібно розібрати на частини, видати на-гора, там зробити зварювальні роботи і знову опустити в шахту. А це простій на 1-2 тижні. Несемо зварювальний апарат і варимо. Звичайно, перш за все, гірський майстер переконається у відсутності метану, а ми вживемо протипожежних заходів.

Усе обладнання в шахті застаріле, не нове, кілька разів після капітального ремонту. Наша ПНМ-5 (породонавантажувальна машина на рейковому ході) 60-х років випуску.

Провітрювання вибою погане, вентилятори дують у вибій відпрацьоване повітря, спека не менше 40 градусів, тому доводиться знімати спецодяг, він мокрий від поту. Кожний гірник бере із собою на зміну 2-3 літри води, усе виходить з потом, навіть сечі зовсім немає для виділення. Респіратори видають, але як у ньому працювати, якщо немає повітря? Хто ставить такі запитання, нехай сам спершу спробує.

Апарати «саморятівники» ми повинні носити із собою постійно. Носити їх потрібно на лямці через плече, а вони громіздкі і заважають працювати. Тому ми часто залишаємо їх буває і метрів за 100 від місця роботи. Користь від них сумнівна. Якщо знадобиться, з 10 спрацьовують 2-3, інші хоч по даті повинні бути працездатні, але на практиці виявляється, що ні. Вони всі побиті і більше нагадують наочне приладдя для інженера по ТБ.

У часи СРСР прохідники були більш розумні, кожний знав,

ШАХТАР

що він повинен робити на своєму робочому місці. Зараз же кадри некомпетентні, мало працівників розуміють те, що роблять. Ми, «старі», виконуємо роль «пастуха», тобто, пояснюємо «зеленому» прохідникові по декілька разів те саме, часто даремно, а вони не прагнуть вчитися. Молодь зіпсована до неподобства. Але якщо ми підемо, на кого залишимо шахту?

Головна причина травматизму в шахті, я вважаю, криється в прискоренні за наказом начальства виконання наряду. Робітник квапить і забуває про ТБ. Також не можна давати навантаження на механізми поверх норми, не перевантажувати транспортерні стрічки. Вчасно оновлювати обладнання, а не нескінченно ремонтувати старе. Кожен працівник повинен займатися виконанням лише своїх обов'язків, а не за наказом начальника виконувати роботу інших.

Що Ви думаєте про медичне обслуговування у місті? Які, на Ваш погляд, відбулися зміни в медичному обслуговуванні за період Вашої роботи як шахтаря?

За минулі 15 років моєї роботи покращень у медичному обслуговуванні немає, стало лише гірше. Медична страховка не покриває усіх витрат на лікування і щораз нам доводиться докуповувати більшу частину ліків самим. На амбулаторне лікування, зазвичай, лікар дає не більше 5 днів, а далі – або йди працюй, або лягай у стаціонар. Якщо гірник більше 3-х разів на рік хворіє, то йому пропонують без відриву від виробництва оздоровитися в місцевому профілакторії. Але яке може бути лікування водночас з роботою, причому в різні зміни? Я що, прийду з нічної зміни і відразу на процедури? Мені б відіспатися. Якщо часто хворієш, то начальство тобі каже: «Шукай іншу роботу». Тому, з невеликою недугою доводиться ходити на роботу, поки зовсім несила стане.

Реєструвати травми в медпункті начальством не підтримується. Я знаю кілька випадків, коли гірник, що отримав травму в шахті, під впливом умовлянь начальства погоджується на реєстрацію побутової травми. «Ми оплатимо твоє лікування, дамо відпустку і путівку в санаторій, ти видужаєш і знову будеш працювати», – приблизно так умовляють. Тільки не всі видужують і гірко жалкують потім усе життя. Чи то пенсія по інвалідності внаслідок трудового каліцтва, чи то внаслідок побутової травми – різниця в розмірі в 10-20 разів.

Я вже кілька років стою на обліку в кабінеті профпатолога, є ознаки силікозу: задихаюся ночами, задишка, втома. Але лікарі цього не поспішають визнавати. Навіть діагноз «бронхіт» вони ніколи не ставлять, а замість нього пишуть «ГРЗ». Стало вже типовою практикою, що без хабара лікарям і МСЕК визнання профзахворювання не буває. Хоча багато хто з начальства, хто в шахті буває епізодично, давним-давно оформили собі регреси за максимумом. Крім довічних регресних виплат по силікозу, передбачається одноразова виплата у розмірі близько 80 тис. грн. Лікарі це добре знають і претендують на цю суму винагороди, але віддати її потрібно до того, як отримаєш, виходить, шахтареві потрібно її десь знайти. У більшості таких заощаджень немає. У лікарів зарплата набагато менше шахтарської, але подивіться, на яких автомобілях вони їздять! Лікарняний двір – ніби автосалон новинок світового автопрому.

Із приходом ДТЕК увели обов'язкове проходження психологічних тестів. Хто хоче - може пройти сам, а не хоче – за 200 грн. поставлять відмітку, що придатний. У такий же спосіб можна пройти і профогляд лікарів, але сума побільше буде разів у п'ять.

Що, на Ваш погляд, можна покращити в медичному обслуговуванні безпосередньо для потреб шахтарів?

Кожні 2-3 роки я беру в профкомі сімейні путівки за пільговою ціною в пансіонат на Чорному морі строком на 10 днів. Це добре, але було б краще оздоровитися в санаторії. А більше в мене надій на відновлювальні сили мого організму, адже користь від лікування в наших лікарнях досить сумнівна.

Чому ми уникаємо лікування в лікарняних стаціонарах, як Ви думаєте? Так там навіть ліжок нормальних немає, ми все одно на ніч додому йдемо. Була б лікарня нормальна, хоча б як за часів СРСР, ми б лікувалися.

Медичні страховки теж якісь незрозумілі. Одні ліки по страховці тобі передбачені, інші сам купуй.

Я Вас дуже прошу не називати моє прізвище, мені ще до пенсії доробити потрібно. Якщо про це довідається начальство шахти, мене звільнять і я не зможу працевлаштуватися на жодній шахті ДТЕК, адже компанія тепер монополіст вугільної промисловості в нашому регіоні.

ШАХТАРИ

ВАСИЛЬ ХОЛОД

63 роки

ГРНИК ОЧИСНОГО ВИБОЮ І ГРНИК ПІДЗЕМНИЙ, КЕРІВНИК ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «СПІЛКА ШАХТАРІВ-ІНВАЛІДІВ ТА ПОТЕРПІЛИХ НА ВИРОБНИЦТВІ»

Розкажіть, будь ласка, про себе та Вашу родину. Звідки Ви родом? Як проходить Ваше життя в цьому місті?

Я народився у сім'ї військового, в роки Великої Вітчизняної Війни мій батько був старшим лейтенантом. Після битви на Курській дузі батько потрапив у полон. Після звільнення з полону в 1945 році його направили в Красnodон відновлювати народне господарство. Тут він одружився та працював на шахтах все своє життя.

ШАХТАР

Як давно Ви почали працювати шахтарем? На яких шахтах Ви працювали?

Я пішов працювати на шахту імені Молодої Гвардії відразу після школи, потім була служба в армії. Після армії повернувся на цю ж шахту, і працював там ще 4 роки. Потім перейшов на шахту ім. Баракова, так і пропрацював на ній до пенсії. 20 років відпрацював ГРОЗ (гірником очисного забою) і 20 років ГРП (гірником підземним) на доставці. На пенсію пішов у 1991 році за стажем, але ще працював, а в 2011р. пішов з шахти вже остаточно. Зараз працюю слюсарем в центральній міській лікарні та керівником громадської організації. Раніше в Краснодоні та районі було 17 шахт, зараз залишилося 7. Вже відомо, що до 2017р. залишиться тільки три: Баракова, Суходольська-Східна та Самсонівська-Західна.

Чи доводилося Вам хворіти або отримувати травми на роботі? Якщо так, розкажіть докладніше про ці випадки.

Звичайно, доводилося. Зараз я отримую 25% регресу за антракоз та вібрацію. Все здоров'я віддано шахті. Двічі я дивився в обличчя смерті, не раз бував під завалом. 11 березня 2000р. на шахті ім. Баракова трапився вибух, в результаті якого загинуло 80 осіб. Це відбулося в кінці першої зміни приблизно о 12:45. Я з напарником якраз прямував в забій, як почув гуркіт. Мене це занепокоїло, адже на цій ділянці не повинні були проводитися підривні роботи. Ми пішли у бік вибуху. Побачили покорчені залізні двері в метрах 50 від того місця, де вони повинні були стояти. «Може електровозом зачепили...», - подумав я. Незабаром почули запах гару, увімкнули саморятівники, пішли далі і натрапили на перших двох тяжкопоранених гірників. Один з них був хлопець, для якого цей день став першим і останнім днем його роботи. Він вижив, але залишився інвалідом. А ті, хто був ближче до епіцентру вибуху, всі загинули.

У чому була причина вибуху?

Найгрубіше порушення техніки безпеки. В той день під час проведення ремонтних робіт у шахті застосовувався гасоріз. З його допомогою намагалися розігріти підшипник редуктора, щоб його демонтувати. У гасорізі обірвався шланг, в результаті чого спрямований струмінь кисню

потрапив на підшипник барабана редуктора, що був вкритий мастилом, і це спричинило спалах. Місце проведення робіт не було навіть полито водою, не були приготовані вогнегасники, а наказ на проведення цього типу робіт не був занесений у вирядний журнал. У повітря піднялася пилова вугільна суміш, яка вибухнула, як нагрілася до температури 560-600 градусів. До цього балон з киснем в шахті перебував не менше тижня, всі про це знали... Таких речей там категорично не повинно бути.

Що Ви думаєте про заходи безпеки на шахтах міста?

Відразу після вибуху на шахті ім. Баракова в 2000р. техніці безпеки протягом 2-3 років приділялося у багато разів більше уваги, ніж до цього випадку. Це було помітно, адже я продовжував працювати і після трагедії, і знаю це. Але з часом дуже жорсткі вимоги з дотримання ТБ почали виконуватися не так ретельно. Я знаю ситуацію по всіх шахтах Краснодону, і якби інспекція технагляду провела перевірку за всіма правилами і прискіпливо, то потрібно було б опломбувати всі стовбури. Ось приклад, що нещодавно стався. Молодому хлопцю відірвало канатом у шахті кисть руки. У шахті важко знайти новий справний канат на лебідці, їх всі потрібно міняти. Робочий поліз поправити канат, зачепився за вузол, кисть відірвало. То хто ж винен, несправне обладнання або робочий? Я виконував роль його правозахисника, і мені вдалося йому допомогти. Знедавна законом передбачено можливість участі представників громадських організацій інвалідів праці у засіданнях МСЕК. Цьому хлопцю хотіли визнати 40% його провини. Людина стала довічно інвалідом, при такому відсотку провини його регрес був би мінімальним. Після мого втручання відсоток його провини знизили до 5%. А багато виробничих травм взагалі просто приховуються. Коли гірник отримує травму, особливо дрібну, перше, що він чує від начальника, це вмовляння не реєструвати травму. Обіцяють все: безкоштовне лікування, відпустку і путівку в санаторій - все, лише б не псувати статистику по ТБ. Поки що таким чином керівництво ПАТ «Краснодонвугілля» покращує показники по ТБ та забезпечує зменшення випадків травматизму.

А як ставиться керівництво шахт і міста до Ваших різких висловлювань?

Я брав участь в акціях протесту шахтарів ще в 1993-1994рр. За мої відкриті висловлювання траплялися і погрози на мою адресу, лякали мене навіть фізичною розправою з моєю дитиною, все було ... Я пережив і побачив за своє життя стільки, що нічого вже не боюся. Не люблять у нас чути правду. Але правда, все одно, залишається за нами. Якщо потрібно, я можу повторити свої слова перед ким завгодно.

Що Ви думаєте про медичне обслуговування в місті?

Я не можу сказати, що його немає. Є, але не так якісно як повинно бути. Нещодавно я був у відрядженні в м. Кривий Ріг. Там на кожному мікрорайоні 2-3 лікарні, в них якісне лікування та харчування в стаціонарах. А у нас? Вся

ШАХТАРІ

наша медицина платна і не всім доступна. Страховки не покривають реальних витрат на лікування, по них ліки закладені зовсім не ті, які добре лікують. Чи-то мало грошей на охорону здоров'я виділяють, чи-то вони кудись діваються. Велика проблема і з медичними кадрами. Талановитих лікарів переманюють в область, там і зарплати більше і якість життя ліпше. Хоча і в нас є "лікарі від Бога", наприклад, молодий, але дуже грамотний і досвідчений хірург Тадевосян Артак Ашотович. У свої 29 років він завідує хірургічним відділенням Краснодонської ЦМЛ. У місті його дуже поважають і цінують. Мер міста забезпечив його 3-кімнатною квартирою ближче до лікарні, щоб той залишився працювати в Краснодоні.

Що, з Вашої точки зору, може бути покращено у медичному обслуговуванні безпосередньо потреб шахтарів?

Потрібно зацікавити досвідчених і талановитих фахівців, щоб вони мали стимул залишатися в місті. У лікарні катастрофічно не вистачає не тільки медичного обладнання, але й елементарних ліжок для лікарняних стаціонарів. У минулому році я отримав гуманітарну допомогу з Німеччини і подарував лікарні 4 функціональні ліжка. Ось так і виживаємо, надія тільки на себе. Перш ніж щось намагатися зробити для шахтарів, краще спитайте в громадських організацій та профспілок як це зробити.

ВОЛОДИМИР ПРОХОРОВ

39 років

ГІРНИК ОЧИСНОГО ВИБОЮ

(ім'я та прізвище інтерв'юваного змінені)

Володимире, розкажіть, будь ласка, про себе та Вашу родину. Звідки Ви родом? Як проходить Ваше життя в цьому місті?

Я з родини гірників. Дід, Іван Петрович, все життя пропрацював на краснодонських шахтах забійником, механіком. Батько, Микола Іванович, хоч і на пенсії, але досі працює на одному з підприємств підземним електрослюсарем.

Мама, Тетяна Іванівна, теж багато років на шахті тяжко працювала. На вентиляторі черговою працювала, потім в котельню перейшла майстром. Але до пенсії так і не допрацювала – розрахувалася через стан здоров'я.

Мої батьки жили в Суходольську, а я з родиною (дружина і двоє синів) зараз живу в Краснодоні. У нас свій будинок,

ШАХТАР

який успадкували від бабусі. На жаль, купити за власні кошти житло немає можливості – наші зарплати не відповідають цінам на нерухомість.

Як давно Ви працюєте шахтарем? На яких шахтах Ви працювали? Опишіть свою роботу.

Юнаком я не хотів працювати на шахті. Не подобалася мені ця професія. Але в Суходольську, де ми жили з батьками, працювати було ніде, ось і влаштувався спочатку на ЦЗФ «Суходільська», потім на шахту «Дуванна». Попрацював півроку і пішов. Не міг. Не моє це. Вивчився на юриста. Працював кілька років, а потім життя повернулося так, що довелося знову йти в шахту. У нашому місті, щоб годувати сім'ю і заробити пенсію, можна або красти, або на шахті працювати. Влаштувався на шахту «Самсонівська-Західна» на ділянку до Сливи (відомий начальник видобувної дільниці). Потім перейшов на ш. ім. Н.П.Баракова, після була невелика перерва в роботі, а зараз працюю на «Суходольській-Східній» гірником очисного вибою. Моя робота полягає у виконанні комплексу робіт з виїмки вугілля. В обов'язки входить прибирання, навантаження і доставка вугілля, зведення тимчасової і постійної кріпи, посадка покрівлі, викладення і перенесення кострів (зміцнення покрівлі стійками з дерев'яних колод), зміцнення порід покрівлі очисного вибою, установка стійок, укладання настилу, закладка виробленого простору, нарощування і укорочування конвеєрів, доставка матеріалів і устаткування в забій, проходка ніш та ін.

Можете, загалом, описати ситуацію з об'єднанням «Краснодонвугілля»? Чим, на Ваш погляд, можна пишатися, а чого, навпаки, варто було б соромитися?

На мій погляд, сьогодні компанія в основному займається популізмом. Так багато говорять і пишуть про техніку безпеки, про охорону праці, але порушень дуже багато для того, щоб можна було закривати на них очі. Про зарплати говорити навіть не хочеться - рівень оплати праці настільки низький, особливо у гірників підземних (ГРП), що скоро зрівняється з оплатою праці прибиральниць.

Найболючіша тема для краснодонських шахтарів - це заробітна плата?

Так, як не крути, а зарплати в шахтарів низькі. Є,

звичайно, окремі ділянки, на яких платять. Наприклад, «Молодогвардійська» зараз пре, там хлопці по десять тисяч отримують. Але це ж тільки одна ділянка! А в більшості своїй у шахтарів низькі зарплати. Ані про які підвищення мова не йде. Проте нам постійно розповідають, що криза, що металургійна галузь знаходиться в дуже скрутному становищі, що обсяги реалізації падають. Загалом, ми повинні зважати на становище власника, а хто ж, скажіть, наші сім'ї годувати буде?

Теж парадокс. Працюєш місяць, за підсумками план не виконали - в табульці (розрахункова відомість) п'ять тисяч. Наступний місяць – план виконали і по вагонах, і по метрах, зірка горить на копрі – в табульці ті ж п'ять тисяч грн. Де стимул?

Проте слухаєш телевізор, читаєш газети, а там - на «Краснодонвугіллі» середня зарплата гірника очисного вибою – дев'ять тисяч грн., гірника – п'ять тисяч. Мені цікаво, з якої стелі вони взяли ці цифри? Насправді гірник очисного вибою отримує п'ять-шість тисяч, гірник підземний – дві з половиною тисячі грн.

**Що Ви думаєте про методи безпеки на Вашій роботі?
Як справи із дотриманням техніки безпеки(ТБ)?
Порушуєте?**

Глобально ні. Дрібницями – постійно. На стрічках їздимо, не обладнаних для транспортування людей.

Навіщо? Це ж небезпечно!

Небезпечно, але на стрічці краще їхати, ніж 500 метрів йти по коліно у воді.

Які ще порушення?

Давайте почнемо з того, що порушення з самого початку закладені ще при проектуванні документів. При виконанні розрахунків свідомо вказуються неправильні дані по тому, скільки лава може давати вугілля при конкретному газовому факторі. Це загальновідомий факт. А все чому? Тому що у виробничого персоналу зацікавленість у грошах. Або ось ще. Як у нас усуваються порушення? Інспекція виявила, написала припис, наші відписалися, що усунули. Минуло три місяці, інспекція виявляє ті ж самі порушення. Тобто ніхто їх не усував. І так по колу.

ШАХТАР

Звідки Вам це відомо?

Та це всім відомо! Це не ховається. Та й як приховати, якщо все на очах відбувається? І нас теж задіяно. Ми свідомо порушуємо ТБ.

Їдемо – газовий захист спрацьовує – грубимо (робимо менш чутливим) – їдемо далі. А потім аварії, вибухи. Я вважаю, що причина в “давай, давай!”. Не будеш підкорятися, спочатку на поверхню переведуть на півтори тисячі грн., а потім і зовсім знайдуть причину для звільнення.

А не страшно? Адже стільки випадків було, коли «давай, давай!» закінчувалося людськими жертвами?

А чого далеко ходити? У минулому році вибух на нашій шахті був саме через це “давай”. Очі на все закривали, захист відчайдушно грубили, колишнього директора лише видобуток цікавив, а ТБ перешкодою була.

Що стосується страху, то ми давно звикли так працювати. На це вже ніхто уваги не звертає.

У чому, на Вашу думку, головна причина травматизму в шахті?

У горезвісному “давай, давай!”, в поспіху і, звичайно, в людському факторі. Найчастіше шахтарі самі порушують техніку безпеки і від цього отримують травми.

А щодо забезпечення засобами індивідуального захисту?

Що стосується спецодягу, то з ним проблем зараз немає. Одяг нормальний, цілком зручний. Тішить, що на ньому багато кишень. Не завжди є потрібний розмір, але за пару шоколадок можна домовитися. А ось чоботи – огидні. В них неможливо ходити. За п’ять хвилин ходьби ноги набиваються, а ще треба зміну відпрацювати. Чоботи дуже жорсткі, важкі, до того ж тріскаються на згинах.

І яким чином Ви виходите з цього становища? Вам замінюють потріскані чоботи?

Так, замінюють, треба кілька паперів підписати, старі чоботи здати, нові отримати. Але сенс? Через місяць вони знову тріснуть. Та й ноги після зміни гудуть, навіть до наступного виходу на роботу не відпочивають.

А інші чоботи не можна використовувати?

Чому не можна? Можна! На ринку чобіт старого зразка - хоч греблю гати. 100 грн. - купити, якщо обміняти ті, що на шахті видали (жовті або зелені) на чорні, старого зразка - 60 грн. доплатити доведеться. Майже всі так і роблять.

А Ви не скаржилися на чоботи в адміністрацію, в профспілку?

Скаржилися, звичайно, але нам кажуть, що інших чобіт немає. Тільки такі.

А з респіраторами немає проблем?

Проблеми як такої немає. Респіраторів вистачає. Тільки ті, що нам привезли нового зразка, нікому не подобаються. У них дуже важко дихати. Може там і більш потужні фільтри вмонтовано, але спробуй у такому респіраторі пару годин проведи - аніяких легенів не вистачить. Ось і знімаємо їх під час зміни. Хоча пилом дихати теж не цікаво.

Саморятувальники на шахті іменні?

Зараз так. Не буду говорити про інші шахти, але в нас в основному у всіх свої рятувальники.

Доводилося вмикатися?

Доводилося. Причому у мене був випадок, коли рятувальника вистачило всього на декілька хвилин. Благо, встиг вискочити на свіжий струмінь. Ніхто не може гарантувати, що рятувальник справний. До того ж, раніше рятувальники кожен раз давали, кому який попаде. Самі гірники якось недбало ставилися, кидали їх, будь-де. А зараз, коли іменні сталі, більш дбайливе ставлення.

З рятувальниками взагалі на різних шахтах по-різному. Наприклад, у нас шпетять за те, що не включилися при можливій небезпеці, а на Баракова, знаю, навпаки штрафують, якщо включився в саморятівник, а потім виявляється, що у цьому не було необхідності. А адміністрація завжди може звалити на робітника, що він «неправильно оцінив ситуацію»... Ось люди і бояться користуватися.

А коли Ви на робочому місці, де знаходиться рятувальник?

ШАХТЕР

Звичайно, не на мені. Я його знімаю, але вішаю поруч. Був час, коли кидали рятувальники і за 20, і за 50 метрів, але потім за це карати стали, і зараз всіх привчили, що рятувальник може перебувати найдалше на відстані витягнутої руки. Звичайно, цього не завжди дотримуєшся, працюєш, віддаляєшся, за рятувальник забуваєш, але в основному, намагаємося дотримуватися.

А яка ситуація з інструментами? Вас усім необхідним забезпечують?

Так, яке там! З лопатами – проблема, всі дрібні речі самі купуємо і приносимо на роботу. Молотків немає, ключів не вистачає. Все своє з дому несемо.

На алкоголь перевіряють?

Перед кожним спуском. Причому біля табельної. Створюється товканина. Кожен в трубочку дихає. Мало того, що принизливо, так ще й місце таке незручне вибрали. Можна це в вирядних робити, щоб не ганьбити людей.

До того ж користі від цих перевірок? Звичайно, п'яного на роботу ніхто не пустить, а з невеликим перегарчиком – за 50 грн. або пляшку шампанського - без проблем. Медсестри теж люди. Хоча у нас є принципи, яких ніякими вмовляннями не проймеш і грошима не купиш.

Чи доводилося Вам хворіти або отримувати травми на роботі? Якщо так, розкажіть докладніше про ці випадки.

Звичайно, доводилося. Одного разу, виконуючи вказівку старшого, я пробив наскрізь долоню. Другий раз мені сильно розсікло руку. В третій раз, повертаючись з виробітки, на підході до стовбура, оступився і сильно підвернув ногу – був серйозний вивих з розривом зв'язок. Взагалі-то травми – це злободенна тема. Травми ховаються на 90%. Дрібні – на всі 100%, великі, звичайно, складніше, але теж ховаються. Щоб не псувати статистику, шахтарів змушують робити побутову травму. Я сам теж погоджувався на побутову. А що робити, якщо начальник прямо натякає, що тобі тут ще працювати і ти подумай, може краще піти назустріч підприємству, чим втратити робоче місце?

У мене, слава Богу, без наслідків обійшлося. А ось коли

серйозні травми голови, або переломи, а хлопців змушують погоджуватися на побутові – це вже зовсім інше питання. Хто може гарантувати, що в майбутньому обійдеться без наслідків?

Але і тут парадокс. У мене товариш пішов на принцип і оформив виробничу травму, через півроку знайшли причину, щоб його перевести на поверхню. А там зарплата менше двох тисяч - довелося звільнитися.

Ви кажете, змушують оформлювати? У чому це виражається?

Форми самі різні, починаючи від умовлянь, закінчуючи прямими натяками на звільнення. Хоча можуть і грошима зацікавити, але можуть і позачергові іспити з доброго дива призначити.

Що у Вас з лікарняними? Оплачують в повному обсязі?

Оплачують. Тут справа в іншому. Люди бояться йти на лікарняний, тому що скажуть: «Багато хворієш - звільняйся». Або на іспити відправлять, або в «чорний список» внесуть, як того, що часто хворіє. Хоча, коли треба, всі без проблем купують собі лікарняні. Такса всім відома. День – від 35 до 50 грн., залежно від захворювання.

А скільки днів проводите на лікарняному?

По-різному. Не знаю чому, але раніше з бронхітом на лікарняному 12 днів лікували, а зараз на сьомий вже виписують. Але бронхіт-то не проходить за цей час. Доводиться виходити на роботу з кашлем. А потім дивуємося – звідки хронічні бронхіти з'являються. Взагалі, похід в нашу лікарню забирає ще більше здоров'я. Лікарів не вистачає, скрізь черги, палати в терапії переповнені.

Що, з Вашої точки зору, може бути покращено у медичному обслуговуванні безпосередньо потреб шахтарів?

Я вважаю, що шахтарів треба в окремих лікарнях лікувати. Є у нас «Ультрамед» (лікувально-діагностичний центр), нехай він лікарняні оформляє, щоб шахтарі в чергах не товпилися. І треба обов'язково забезпечувати людей санаторно-курортними путівками, щоб вони здоров'я покращували.

Які ще проблеми? У лазнях тепло? Перебоїв з водою не має?

Лазня - це окрема розмова. У нас на шахті брудна лазня – це щось страшне. Не має стаціонарних скриньок для роби. Замість них наліплені зварні клітини. Одяг в них не просихає, доводиться надягати сирий. Запах самі можете уявити. Зараз похолодає і фуфайку вже нікуди класти – в ящик вона не поміститься. Ще одна проблема – крадіжки в лазнях. Крадуть навіть онучі. А банщиці ні за що у нас не відповідають.

Що стосується води, то велика проблема з питною водою. Її немає. Доводитися купувати мінералку або свою з дому привозити.

Кафетерій?

Є! Але ціни захмарні. Накрутка відсотків на 60 йде.

Як ситуація з підвозом на роботу? Самі добираєтеся або автобусами забезпечені?

Забезпечені. Тільки у нас ці автобуси називають «телятниками». Транспорт в жахливому стані. Влітку дихати нічим, взимку – як в морозильнику. Ось вам і ще одна причина захворюваності.

P.S. Володимир Прохоров, гірник очисного вибою:

«Колись я не хотів працювати шахтарем, але сьогодні – можливо через вік і життєвий досвід – вважаю, що шахтар – це гідна чоловіча професія і, за умови грамотного підходу, можливо зробити професію гірників престижною. Усе просто: забезпечте людей, зацікавте грошима – вони вам гори звернуть!»

МАРИНА ОМЕЛЬЧЕНКО

29 років
ПРАЦІВНИЦЯ ЗБАГАЧУВАЛЬНОЇ ФАБРИКИ
(ім'я та прізвище інтерв'ююваного змінені)

Розкажіть, будь ласка, про себе та Вашу родину. Звідки Ви родом? Як проходить Ваше життя в цьому місті?

Батько мій родом звідси і я – корінна мешканка. Батько пропрацював в лаві, брат – гірником, і моя доля склалася так, що я теж пов'язана з шахтарською працею, незважаючи на те, що я молода жінка, мені 29 років. Чоловіка у мене немає, сама виховую дитину шкільного віку. До роботи на збагачувальній фабриці я опанувала багатьма професіями - швачки, штукатурка, продавця. Але на фабрику пішла через зарплату, коли на вугільних підприємствах стали платити більш-менш стабільно.

ШАХТЕР

Як давно Ви працюєте на фабриці? Опишіть свою роботу.

Відразу після працевлаштування на фабрику мене направили навчатися на курси УКК за фахом «машиніст брикетного преса» строком 2.5 місяці. За цим пішла двомісячна практика. З того часу працюю машиністом установок збагачення. Стаж моєї роботи на збагачувальній фабриці – 9 років.

В мої обов'язки входить спостереження за роботою конвеєрного ланцюжка. Перевіряю рівень мастила в редукторах, заземлення, цілісність огорож навсіхоберткових механізмах. У разі будь-якої несправності або аварійної ситуації я повинна зупинити конвеєр, повідомити майстру, а він – начальнику зміни. Для таких випадків ведеться журнал ремонтів. Через те, що з боків конвеєра немає фартухів (огорож з гуми), вугільна маса просипається, і потім доводиться мені братись за лопату. Фартухи повинні бути скрізь, але із заміною їх на нові проблема – немає поставок гуми. Робота не з легких. Головний інженер каже, що жінка за зміну повинна перелопатити 7,5 тонн вугільної маси. Не кожній це під силу. Тому і залишаються тут працювати найсильніші. Зміна триває 12 годин, 2 дні робочих, 2 вихідних. Мені пощастило, що у нас хороша бригада. До речі, 30 робітників у ній – жінки, і 8 – чоловіки (черговий електрослюсар і слюсар, механік, бульдозерист і 4 вантажника). Вугільну масу розподіляють по сортах за допомогою водної емульсії: АКО (кулак), АТ (горіх), АМ (дрібний), АС (насіння), АСШ (штиб з насінням). Емульсію готують шляхом розчинення порошку магнетиту з водою, що збільшує густину розчину. Після занурення вугільної маси в розчин емульсії порода тоне, вугілля спливає на поверхню. Так відбувається поділ вугільної маси по вазі.

Чи доводилося Вам хворіти або отримувати травми на роботі? Якщо так, розкажіть докладніше про ці випадки.

Великих травм не було, але хворіти доводилося. А синці та садна – постійно. Це відбувається через захаращення проходів, адже слюсарі вчасно не прибирають, наприклад, електродвигун після заміни, або інше обладнання. Вночі не скрізь видно або лампочка перегоріла, можна перечепитися.

Одного разу взимку нас послали на очищення від снігу та

вугільної маси залізничних колій на ділянці навантаження. Через переохолодження захворіла на гострий пієлоцистит. Лікувалася в міській лікарні стаціонарно 7 днів, після чого недоліковану мене виписали на роботу. Такі захворювання за тиждень не проходять. Ця робота не для тих жінок, хто хоче ще народжувати. Постійно витримуємо великі навантаження на живіт, звідси хвороби по гінекології – аднексит і опущення матки у кожної другої. Часто хворіємо бронхітами через протяги. Я не знаю наскільки небезпечний магнетит, але подекують, що отрута ще та. Потім емульсію разом зі шламом зливають у відстійники розміром в декілька гектар.

Що Ви думаєте про методи безпеки на Вашій роботі?

По ТБ працювати потрібно в респіраторах, але жінки в них довго не витримують. Користуємося частіше «пелюстками» - вони може, і фільтрують пил гірше, проте дихати легше. Але останні 3 місяці пелюсток немає на складі, є фільтри для респіраторів, але їх ніхто не бере. Я майже завжди працюю без засобів захисту від пилу. Це на верхніх поверхах, де працюють «грохоти», велика запиленість, а в нас поменше. Там люди працюють в навушниках і спеціальних черевиках від вібрації.

Якщо дотримуватися правил ТБ і без зайвої паніки продумано дивитися на ситуацію, вчасно проводити ремонт обладнання, то травматизму не буде. Якщо мені майстер дає команду «швидше-бігом», я все одно роблю так, як буде безпечно і за правилами. Але не кожен робітник може оцінити ситуацію виважено, і як наслідок може статися травматизм. У випадку аварії той же начальник звинуватить робочого: «Я ж сказав швидше, а не ламати обладнання». Якщо працівник завинив, то його викликають на «четвер».

Поясніть, будь ласка.

«Четвер» - це день, коли тих, хто зробив помилку, розбирають у присутності директора, начальників змін, майстрів і головного механіка. Якщо з провини робітника сталося пошкодження обладнання, то його позбавляють премії, повністю або частково. Були випадки, коли за заподіяний збиток з зарплати робітника вираховували суму збитку. Якщо цей день припадає на вихідний, то робітник повинен з'явитися на фабрику. Якщо не прийде – винесуть вирок без нього, але тоді запитують суворіше.

ШАХТЕР

Краще прийти.

Що Ви думаєте про медичне обслуговування в місті?

Воно жахливе. Лікарі якщо і виявлять у людини захворювання, то не для того, щоб її вилікувати, а щоб на цьому заробити. Ставлення недбале. Я вважаю, лікар повинен знати мої болячки, призначати додаткове обстеження, підходити до кожного індивідуально. Ось в приватних лікарнях ставлення зовсім інше. За страховку я плачу більше, ніж отримую. По страховці видають не всі медикаменти, тільки певний перелік і тільки вітчизняного виробництва. Рукавички, фізіологічні розчини, інші матеріали ми вимушені придбати самі додатково. Коли захворію, намагаюся лікуватися на денному стаціонарі, щоб йти на ніч додому. Вдома дитина одна, та й у лікарні ночувати неприємно. Коротше, намагаюся я уникати контактів з нашою медициною. Якщо що серйозне – їду в Луганськ. Там за ті ж гроші лікують набагато краще.

Працівники нашої фабрики мають право 1 раз на рік оздоровлюватися в місцевому профілакторії. Але для мене там немає і половини необхідних процедур. Санаторно-курортну путівку ми можемо отримати 1 раз на 4 роки, замовляти її потрібно заздалегідь, за рік в профкомі. А працівники контори по морях їздять щороку, ніби їх сидяча робота в теплих кабінетах вже сильно шкідлива (сміється). І путівки у них не найдешевші як у робітника.

А яке Ваше ставлення до профоглядів?

Для мене самої важливо під час профогляду дізнатися якомога більше про стан свого організму. Але, на жаль, лікарі часто навіть очі не піднімаючи, питають: «Скарги є?» «Ні» – відповідаю, і навіть не дивлячись на мене вони ставлять підпис в акті профогляду. Але ті, у кого все ж виявили захворювання, або знаходилися на стаціонарному лікуванні (адже запис залишається в амбулаторній картці), зараховуються до групи ризику. Такий працівник протягом 3-х місяців перед кожною зміною йде на огляд в шахтний здоровпункт, йому міряють тиск, якщо все нормально, дають папірець з відміткою. Далі здає папірець в табельній, і вже потім він може приступити до роботи.

А як йдуть справи із забезпеченням працівників фабрики спецодягом та питною водою?

Питної води на фабриці взагалі немає, ми ходимо за нею на шахту. Кажуть, що вона очищена. Але якщо виходити із того як виглядає чайник, від неї багато накипу, напевно, фільтри не міняють. Спецодяг видають. Одна претензія – невідповідність розміру. Мені видають 52-й, а потрібен 48-й. Вшиваємо самі або несемо до кравця. Ми піднімали це питання перед начальством, поки результату не видно. Проте нещодавно нам зробили нову лазню! Нам, жінкам, це приємно. За традицією для купання в лазні видають господарське мило 72%, ніби зі стратегічного запасу колишнього СРСР, тільки ми ним не користуємося через повагу до своєї шкіри. Це мило використовуємо вдома для господарських потреб, а до лазні носимо своє мило і шампунь. Гарячу воду подають строго згідно графіку, рівно на 20 хвилин, хто не встиг - той запізнився.

Чи влаштовує Вас зарплата?

Зараз я отримую 2100 гривень чистими. П'ять років тому зарплата була 1600. З тієї пори ціни зросли на 50%, от і судить самі, багато це чи мало. З приходом ДТЕК зарплату підняли всього на 100грн. Я б тут не працювала, якщо б була інша робота (крім шахти) з такою ж зарплатою. Ще до всього, вугілля отримую для опалення житла - це вагома підмога. А ось робітникам, у кого опалення газове, вугілля не призначено. Вони ображаються – хоч би якось компенсували.

Які, з Вашої точки зору, відбулися зміни в медичному обслуговуванні за період Вашої роботи на фабриці?

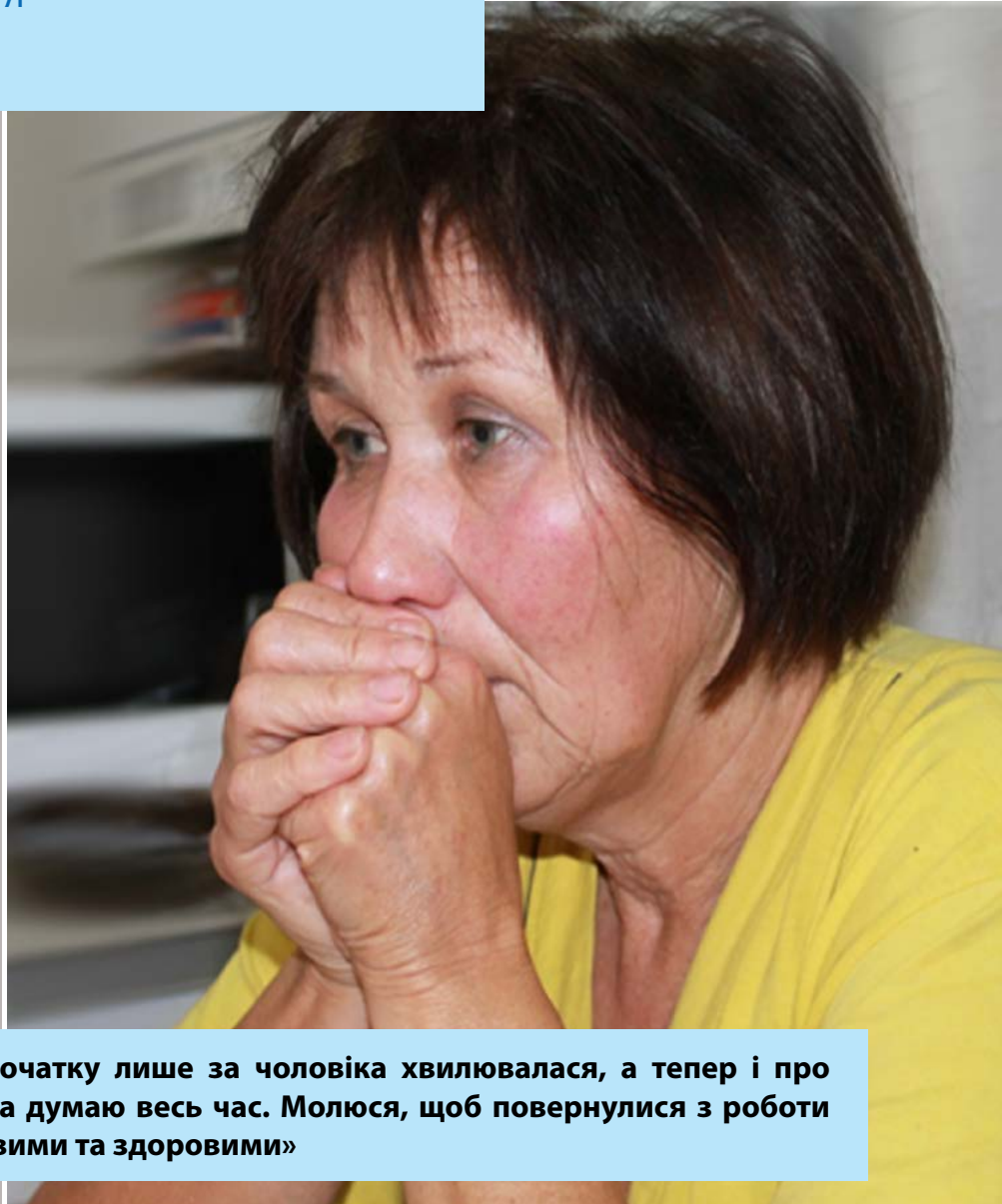
Ніякі. В кращу сторону змін точно немає. Та ще хочуть нашу районну лікарню закрити, тоді навіть за довідками доведеться в інше місто їздити.

Що, з Вашої точки зору, може бути покращено у медичному обслуговуванні безпосередньо для потреб шахтарів?

По-перше, необхідно викоринити хабарництво лікарів. Ловити їх «на гарячому» та садити за ґрати. Якщо я не помиляюся, згідно Конституції України, життя і здоров'я громадянина є найвищою цінністю в державі. А що відбувається насправді? Життя і здоров'я людини (тим більше шахтаря) – ніщо і ми для держави – ніхто.

ЗОЯ ІВАНЧИКОВА

ДРУЖИНА ТА МАТИ ШАХТАРЯ

«Спочатку лише за чоловіка хвилювалася, а тепер і про сина думаю весь час. Молюся, щоб повернулися з роботи живими та здоровими»

Професію шахтаря характеризують як професію для мужніх, сильних духом людей. Людей, яким підкоряються підземні надра, які без страху дивляться в очі небезпеці. Поруч з шахтарями завжди знаходяться їхні вірні супутниці - дружини. Це унікальні жінки, з таким же твердим, як у чоловіків, характером і витримкою, якій можна позаздрити. Вони відомі своєю самовідданістю та довготерпінням.

Знайомтеся, Зоя Миколаївна Іванчикова - дружина і мати шахтаря.

Зоє Миколаївно, розкажіть трохи про Вашу сім'ю.

Нас в родині троє: чоловік, син і я. З чоловіком ми живемо разом вже 37 років, синові зараз 35. У нього вже є своя сім'я: дружина і дочка. Позналилися ми на шахті «Донецькій». Петро там працював забійником, на молотках, а я працювала як розраховувачка. Відразу один одному сподобалися, зустрічалися чотири місяці і одружилися. Через два роки Сашко, син, народився. Спочатку ми жили в с. Гончарівка (Краснодонський район, п'ять км. від Краснодону), потім нам квартиру дали в Суходольську, а зараз ми в Атамановці (передмістя Молодогвардійська, розташоване на трасі «Краснодон-Луганськ») мешкаємо, будинок побудували. Квартиру у Суходольську синові залишили, він там зі своєю родиною живе.

Ким працює Ваш чоловік?

Петро працює прохідником, син - гірник підземний на шахті «Самсонівська-Західна».

Зоє Миколаївно, важко бути дружиною шахтаря? Матір'ю шахтаря?

Знаєте, я щиро вважаю, що шахтарська дружина - це найважча жіноча професія. Емоційно важка. Скільки нервів витрачається, скільки сивого волосся додається кожен день - це важко описати. Проведеш на роботу, і намагаєшся зайняти себе чим завгодно, щоби тільки не думати, щоби швидше час минув. А якщо раптом поринеш думками в шахту і починається: «Як він там? А раптом щось трапилось? А раптом травма? А раптом викид?». Так себе і до серцевого нападу довести можна.

Спочатку тільки за чоловіка переживала, а тепер і про сина думаю весь час. Молюся, щоб повернулися з роботи живими і здоровими. Щоб їх Господь беріг, я їм молитви і іконки в одяг вшила. Мені спокійніше так.

Ваш чоловік прохідник з багаторічним стажем. Напевно, за роки роботи всяке було ...

Так, за багато років чого тільки не було. Це зараз мобільні телефони з'явилися. Виїхав з шахти, відразу подзвонив – живий, здоровий, не переживай. А раніше, як було... Знаю,

повинен прийти в пів на десяту з четвертої зміни. Вже у вікно виглядаю. Половина - не йде, думаю, може, автобус затримався; за двадцяту – немає, вже сіпатися починаю, переживати; в десять не прийшов, все, я вже одягаюся, біжу в сусідній будинок до знайомої, у неї телефон шахтний стоїть. Молитву про себе читаю. Хвилини в години перетворюються. Додзвонилася в табельну, говорять ще на одну зміну залишився. Все, заспокоїлася. Тепер з першої чекати буду. Знову смикатися, переживати ... І так все життя.

А коли на Київ ходив - тижнями зв'язку не було. Тоді вони страйкували за свої права і пішки на Київ пішли. А через кілька місяців шахтарські дружини пішим ходом за чоловіками відправилися. І я з ними. Всі ноги збила. Страшний був час, голодний. Не знали, з чого їсти готувати. Манний суп варили і картоплю смажили. Сало делікатесом було. Але ми тоді і картопляні котлети робити навчилися, і капуста, і квасолевий паштет. Приправи туди «Галина Бланка» додала – м'ясом пахне!

А на тормозок що давали чоловікові?

Картоплю варила в мундирах. Більше нічого не брав, тому що нічого було.

А зараз бере тормозки?

Бере, звичайно, але зараз тормозки хороші, не те що раніше. Зараз зарплати платять стабільно, і шахтарі вже перебирають харчами. Сало не хочуть брати, їм буженинку або корейку подавай. А огірок, яйце варене, пара карамельок так і залишилися.

Коли у другу зміну залишається і раніше виїжджає, буває в їдальню шахтну заходить поїсти. Там комплексний обід 20 грн. коштує. І зовсім необов'язково готівкою платити, їх записують, і з зарплати потім вираховують.

Воду бере?

З водою на шахті проблема. Немає якісної води. Він купує у шахтному кафетерії мінералку. Але там дорого, сильно ціну завищують. На чай теж скаржився, говорить пити неможливо: вода підсолоджена і зафарбована. Так я йому влітку компот варила, він брав, а взимку чай заварювала, давала охолонути і в пляшку пластикову наливала.

А травми були? Як Ви дізнавалися?

Травми були, дрібні, нічого серйозного. А ось емоційна травма була найсильніша. Петро пішов на зміну, тоді на «Суходольській-Східній» працював, але в той день в шахту не поїхав - на поверхні залишився. Це було 9 червня 1992 року. Вибух стався. Всі хлопці загинули, з якими він працював. Коли біда трапляється, новини зі як блискавка поширюються. От і мені повідомили, що на шахті вибух, скільки осіб загинуло невідомо, але вибух сильний.

Це найстрашніші спогади. Руки опускаються, серце вискакує і хочеться кричати, волати до Бога, щоб врятував мого, щоб біди не допустив. Не пам'ятаю, що я робила, куди бігла, прийшла до тям вже на шахті. Пам'ятаю одне - молилася вголос. А коли дізналася, що живий Петро, піднятися не могла. Ноги не слухались. Від радості таке теж буває. За три години невідомості голова повністю посивіла ...

Після цього випадку чоловік залишився працювати на шахті?

Ні, пішов. Він ночами плакав уві сні. Ще місяць попрацював після вибуху і каже: «Не можу, скрізь хлопців бачу». І розраховався. Три роки перерва була. Ось тоді і життя у нас спокійне було. А потім знову пішов у шахту - син підростав, грошей не вистачало. Так досі і працює.

А як із зарплатами? Влаштовують?

Знаєте, за таку важку працю треба і платити багато. А то вони здоров'я своє віддають, а отримують смішні зарплати. Петро, звичайно, непогано заробляє. Він прохідник з багаторічним стажем: і сім, і вісім тисяч буває, а син наш гірником працює, так у нього зарплата не більше двох з половиною тисяч. Дружина в нього не працює, тому що доньку не можуть в садок оформити. Як на такі гроші сім'єю жити можна? Ми допомагаємо, от і викручуються.

А чому в садок дочку не може оформити?

Місце не вистачає. Раніше у «Краснодонвугілля» були свої відомчі дитсадки, проблем не було. Треба шахтарю малюка оформити - завжди будь ласка. А потім як приватною компанія стала, від усіх садочків позбулися. Їм не вигідно садочки мати, а молоді дітей нікуди дівати. Зараз надія з'явилася, місто нові групи відкриває в дитячих садках,

може й виїде внучку влаштувати.

Взагалі, раніше «Краснодонвугілля» і дім культури на своєму балансі тримав, і стадіон, і садки, а зараз від усієї соціалки відмовилися. Допомагають іноді, але це крапля в морі.

Ви живете в Атаманівці, де поруч знаходяться дві шахти. Як, на Ваш погляд, вони значно забруднюють атмосферу?

Це болюча тема. Наше селище знаходиться між двома шахтами, в них є терикони. Два роки тому почали розгрібати терикон ш. «Оріхівської». Пил стовпом стояв. На вікнах шар пилу постійно лежав, білизну неможливо на вулицю було вивісити. Дихати на повні груди можна було тільки в респіраторі. У Сімейкиному, до нього терикон ще ближче, люди вікна ганчірками мокрими завішували, а пил вугільний все одно в повітрі стояв. А все чому? Тому що технологія не дотримувалася правильна. Треба зрошення робити терикону, а ніхто не робив. Щоб людей заспокоїти, «Краснодонвугілля» пообіцяв їм газ провести. Два роки минуло - газопровід досі будують, і скільки ще будуватимуть, ніхто не знає.

А в цьому році терикон ш. «Таловської» розгрібати почали - і все повторюється знов. А «Краснодонвугілля» знову в кущі - ми ніякого збитку навколишньому середовищу не завдаємо. Вони б до нас в Атамановку приїхали, та пару днів пожили б - думку відразу поміняють.

А які пільги є у шахтарів? Ви відчули роботу Закону «Про підвищення престижності шахтарської праці»?

Які у нас пільги? Компенсація за газ. Розмір - 60 грн., після відрахування податків - 50 грн. Смішна сума. Особливо враховуючи, що взимку за газ ми платимо від 400 грн.

Закон про престижність праці допоміг синові вступити до інституту на бюджет. Він вирішив йти вчитися, і за Законом йому належить бюджетне навчання. Більше нічого. На початку цього року нам говорили, що прийняли якусь постанову, що кавалерам «Шахтарської слави» будуть платити щомісячну стипендію. Але так її ніхто і не платить.

А як Ви відпочиваєте?

У вихідні намагаємося гуляти, на природу виїжджаємо. На море їздимо щороку. Профспілка нам путівки дає. Раніше

в Коктебелі відпочивали, потім у Миколаївці, Саках, Феодосії, а зараз в Ялту возять. Мені подобається, а чоловік сказав, що більше не поїдемо від шахти. Каже, рік працюєш з одними і тими ж людьми, в Крим поїдеш - і там ті ж самі обличчя, ті ж самі розмови про роботу, про комбайни, про зарплату. У санаторій Петро їздив з путівкою в Одесу. Дуже йому сподобалося.

Турбази є в шахт?

Є, на березі р. Сіверський Донець. Але на турбази грошей, напевно, не виділяють, тому що вони в жалюгідному стані. Будиночки напіврозбиті, скло побите, посуду немає, матраци старі, напівзогнили, пляжі занедбані. Там неприємно відпочивати. Ще й сторожа грубіяни.

А син любить саме на турбазу їздити. Вони влітку обов'язково на тиждень їдуть туди і відпочивають. Взагалі, шахтарям треба відпочивати якомога більше. Вони так важко працюють, їх часто принижують. Син увесь час ображається, каже: «Чому за дві з половиною тисячі я повинен ішачити, мати слухати і «дебілом» бути?». Каже, розраховуюся, а потім заспокоюється, і продовжує далі працювати. Розуміє ж, що в Краснодоні ніде більше працювати, крім шахт. Він тому й пішов навчатися, щоб зарплата більше була.

Взагалі, зараз багато хто ображається на «Краснодонвугілля». Кажуть, що господар розуміє, що нашим чоловікам більше працювати ніде, ось і не платить їм нормально. А у всіх діти, та ще й кредити. З ними ж розраховуватися треба. Ось і виходить, що наші чоловіки на гачку висять, а зістрибнути не можуть.

Хоча є і позитивні сторони. Ось на державних шахтах, кажуть, зарплати затримують, у нас затримок немає. Та й у цілому, спецодяг їм дають, путівки можна брати в профілакторій, який на Донці, в санаторії різні. Чоловік говорить, що зараз гроші на безпеку виділяють, а це добре. У них своя медична служба є, можна там обстежитися безкоштовно.

Як Ви відзначаєте свята? День шахтаря?

Весело відзначаємо. Збираємося з друзями, чоловіки горілочку п'ють, жінки вино, пісні співаємо. На День шахтаря наших чоловіків другий рік кривдять. Переносять урочистості та концерт на суботу, коли всі працюють. Для кого свято, незрозуміло. Для молоді, напевно. А раніше, коли в неділю святкували, ми виходили цілими сім'ями на центральну площу, концерт дивилися, знайомих зустрічали, випивали. Весело було, по-справжньому урочисто.

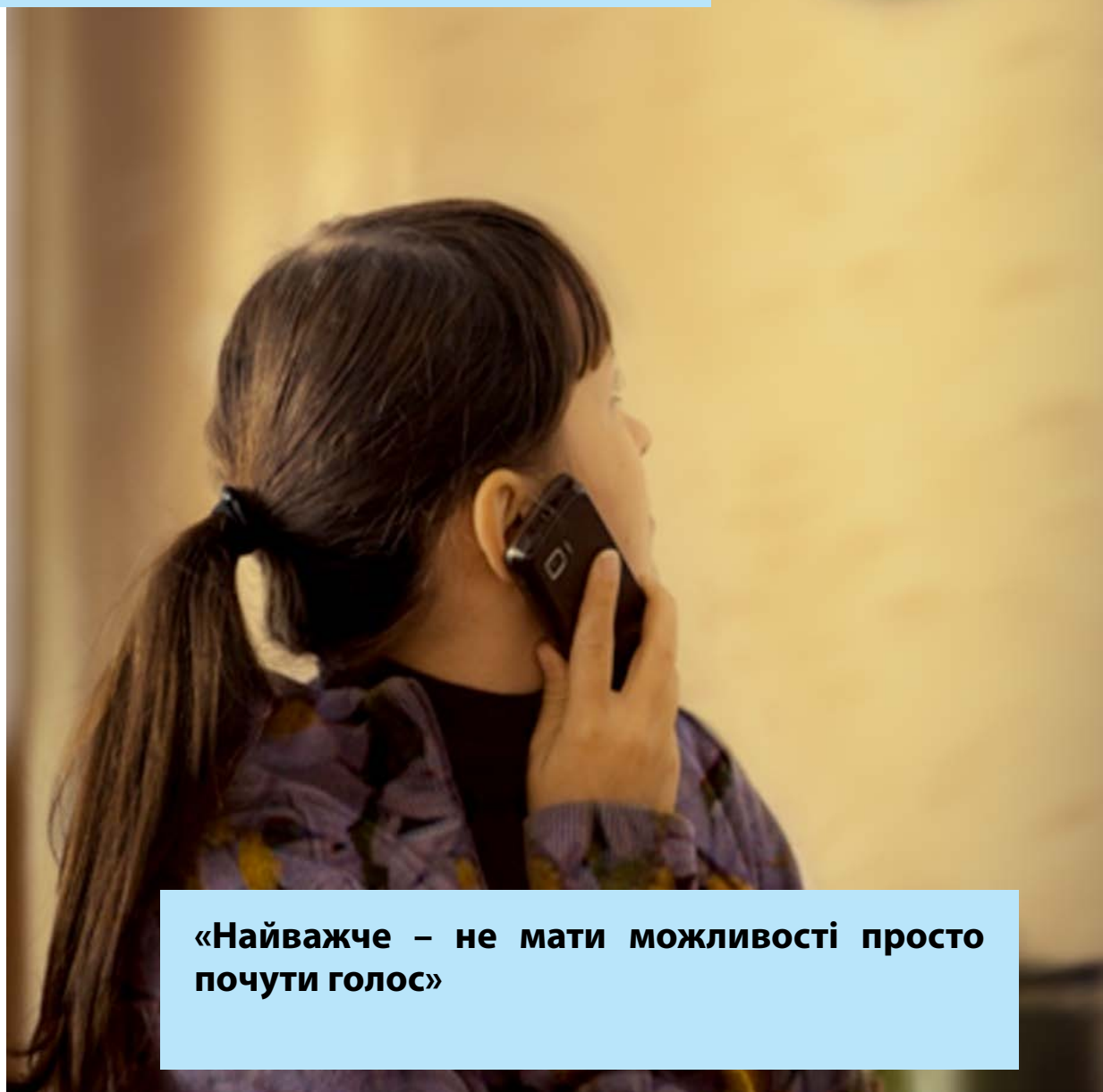
ПРОЖИВАЮТ ШАХТАРИ

ОЛЕКСАНДРА ПОДОЛЬСЬКА

ДРУЖИНА ШАХТАРЯ

(ім'я та прізвище інтерв'юваного змінені)

«Найважче – не мати можливості просто почути голос»

Шахта змінила життя Олександри ще з самого його початку. Батько, корінний харків'янин, довідавшись про відкриття у Свердловську шахт, вирішив підзаробити. З першої столиці країни він разом із дружиною та донькою, якій не виповнилося ще й двох років, переїхав до маленького шахтарського містечка. Як і більшість таких родин – назавжди. Тут, у Свердловську, Саша виросла, закінчила школу, професійно-технічне училище і вийшла заміж. За шахтаря.

Олександро, розкажіть, будь ласка, про свою сім'ю.

Моя сім'я – це чоловік Іван і донька Ксюша. Чоловікові тридцять років, я на два роки за нього молодша. Одружилися ми одинадцять років тому, у цей час Ваня вже був шахтарем. Отримав у Свердловському професійному гірському ліцеї професію «Підземний електрослюсар» і ось вже майже тринадцять років працює за фахом на шахті. Ксюша навчається у четвертому класі. Я ж восени цього року була змушена піти з роботи, оскільки забирати доньку зі школи і займатися з нею просто нікому - батькам не дозволяють вік і здоров'я, а чоловік працює позмінно. Безвихідна ситуація - довелося звільнитися.

Фінансове становище Вашої сім'ї змінилося після того, як Ви перестали працювати? Загалом Вас влаштовує заробітна плата чоловіка?

Не можна сказати, щоб сильно змінилося з тієї простої причини, що моя зарплата не піддається порівнянню із зарплатою чоловіка. Але! Це лише якщо її порівнювати з моєю зарплатою. Я думаю, робота в шахті, зокрема, робота підземного електрослюсара повинна оплачуватися краще. Хай не у два рази, хай хоча б відсотків на тридцять. Тих грошей, що він заробляє зараз, вистачає лише на життя сім'ї із трьох осіб. Нормальне життя, але не більш. Поїхати в який-небудь санаторій на призначені 24 дні, - щоб дійсно оздоровитися, а не просто пройти процедури для заспокоєння совісті, – ми собі дозволити не можемо. Про машину і квартиру (родина Олександрів мешкає в маленькому старому будинку в районі селища шахти 1-2 Свердлова і давно мріє про квартиру ближче до центру – авт.) навіть і не йдеться.

Якщо вже мова зайшла про відпочинок і оздоровлення, є ж санаторні і курортні путівки від шахти...

Чесно кажучи, раніше ми і не мали на меті отримати таку путівку. Вперше мова про це зайшла цього літа, наприкінці червня. Виявилось, що на той час лишилися лише путівки в один чи то санаторій, чи то профілакторій. Але там ані річки, ні озера. Все одно хочеться відпочивати десь біля води, адже спекотно, дитина в нас, знову ж... А ось так – що це за відпочинок? Судячи зі слів чоловіка, путівки розподіляють ще на початку весни – є вони, немає їх, усе

вирішується заздалегідь. І за старшинством – спочатку найвищі обирають, потім майстри, що лишилося – іншим. Несправедливо. Людям, які віддають своє здоров'я шахті, шахта ж повинна це компенсувати. Зрозуміла справа, що усіх і відразу оздоровити неможливо. Саме тому потрібен якийсь налагоджений і об'єктивний механізм розподілу путівок, щоб вони потрапляли в руки саме тим працівникам, котрим вони дійсно необхідні. Зараз такого механізму немає.

І значно погіршилося здоров'я Вашого чоловіка за час його роботи в шахті? Можливо, хронічні хвороби, травми?

Хворіє він не часто, але дуже важко: запалення лімфовузлів, тримається висока температура. Найбільша проблема – спина, дуже часто зриває. От і зараз стоїть не перекопаний город: піднімали якісь труби на роботі, а там було тісно, не розігнутися, ривком спробував – зірвав спину.

І ще я помітила одну річ: поки він працює без перерви, то майже не кашляє. Ну, інколи. Як тільки іде у відпустку – через 4-5 днів обов'язково починається кашель. І кашляє чорним видно, виходить пил. Звідкись же він береться! Виходить, щось із легенями вже не гаразд? Але ж чоловік, як і всі шахтарі, регулярно проходить медичне обстеження, робить флюорографію, і, начебто, усе гаразд ... Можливо, дійсно, обладнання нічого не «бачить», а може, і немає. Усі знають, що на шахтах вже увійшло в практику усі виробничі травми списувати на побутові. До абсурду доходить: навіть якщо травму такого роду неможливо отримати у побуті, все одно пишуть «побутова», всупереч здоровому глузду. У нас все можуть. Хвала Богові, у Вані серйозних травм не було, тому особисто ми з такою практикою не зустрічалися. Одного разу він зірвав ніготь. Піднявся на поверхню, механік сказав: «Їдь додому, піди в лікарню, три дні полежиш і вийдеш». Лікарняний йому не відкривали, провели ці три дні як вихідні та й усе.

А який, зазвичай, у нього режим роботи? Встигає відпочити перед черговою зміною?

Зазвичай, він працює у першу, ремонтну, зміну. О пів на п'яту ранку в нас підйом, на початку шостої години він виходить із будинку, щоб встигнути на робочий автобус. Поки доїде до шахти, поки пройде наряд, поки переодягнеться, спуститься, добереться до місця – вже 8-9

година. Зазвичай о третій годині він вже закінчує роботу і знову ті самі дії у зворотному порядку – повернутися, піднятися, переодягтися. Додому він приїжджає на початку шостої вечора. Разом, грубо кажучи, із шести до шести – дванадцять годин його немає вдома. Звичайно, втомлюється. Добре, якщо все працює, як годинник. А якщо аврал - там зламалося, там застопорилося, треба робити, а робити нема з чого і час-час-час... Отут, зрозуміла справа, поспіх, нерви...

Тобто він працює лише в першу зміну?

Так, це його звичайний режим роботи. Якщо хто-небудь іде у відпустку, буває, Ваню замість нього ставлять у зміну. Тоді режим інший: три другі зміни – вихідний, три треті – вихідний, три четверті – вихідний. Так легше трохи. Ще і тому, що тих, хто ходить у ремонтну зміну, як він зазвичай, частіше інших залишають на другу зміну. Пам'ятаю, якимось Ваня був у шахті і три зміни поспіль ... У мене в голові не вкладалося – як? А перекусити або хоча б випити води? І очі втомлюються ... Ну, як, кажуть, нова зміна йде – їм нагорі повідомляють, що в шахті хтось третю зміну поспіль сидить. От хлопці і несуть йому хто коногонку, хто води, хто свій тормозок. Так що кинути – не кинуть, але приємного мало. До речі, ще цікавилася у чоловіка, наскільки вистачає заряду коногонки. Виявилось, на одну зміну, впритул. Тому заряд бережуть – де пройдуть із вимкненою, де обійдуться без світла. Добре, якщо вдвох, тоді працюють на одну коногонку, а друга - в запасі.

Кажуть, людина звикає до усього. Ви змогли звикнути до особливостей роботи чоловіка? До тих же авралів, других змін?

Мені здається, я не звикну ніколи. Ось вже одинадцять років нічого не змінюється: він іде – я, а тепер вже ми з донькою, починаємо чекати дзвінка. Ваня дзвонить відразу після того, як помиється і переодягнеться – раніше не виходить, телефон лишається в чистому одязі. За часом – це приблизно четверта година вечора. Буває, зателефонує о пів на четверту – запитую: «Чому ви так рано?» – «Так ось, нас підняли добре, змінили.» Буває о пів на шосту – «Чому ви так довго?! Ми вже думали, вас на другу залишили!» Виявляється, просто поломка була ... Як можна звикнути до цього?

Не можу звикнути і до постійного очікування. Тільки час

підходить до четвертої години – вже з телефоном не розлучаюся. Кладу його поруч із собою і чекаю. Чекаю, чекаю, чекаю ... Або, буває, приготуємо з дочкою щонебудь смачненьке на вечерю. Причепуримося, щоб тата гарними зустрічати. Сидимо. Вчасно дзвінка немає – добре, можливо пізніше виїхали, зламалося щось в останню хвилину. Сидимо. Через півгодини – немає. Може у шахті затримався і автобус без нього поїхав? Сидимо. Ще півгодини і усе зрозуміло – виходить, дві зміни. О пів на десяту, а ми все сидимо. Мала канючить: «Мамо, коли вже тато прийде?». Але не лягає, ніколи не лягає спати поки не дочекається тата. За чверть одинадцята – нарешті, дзвінок. За телефон хапаємося одночасно, Ксюша вириває трубку, кричить: «Алло! Тату!!! Тату, ти де?!». Передає мені слухавку, а мене сльози душать: і радісно, що вже повертається, і кривдно, що так пізно, – ми ж намагалися, готувалися. «Вибач», - кажу, - «але вечеря вже холодна, ми тебе вже гарні не зустрічаємо. Але ще сидимо чекаємо, приїдь швидше ...».

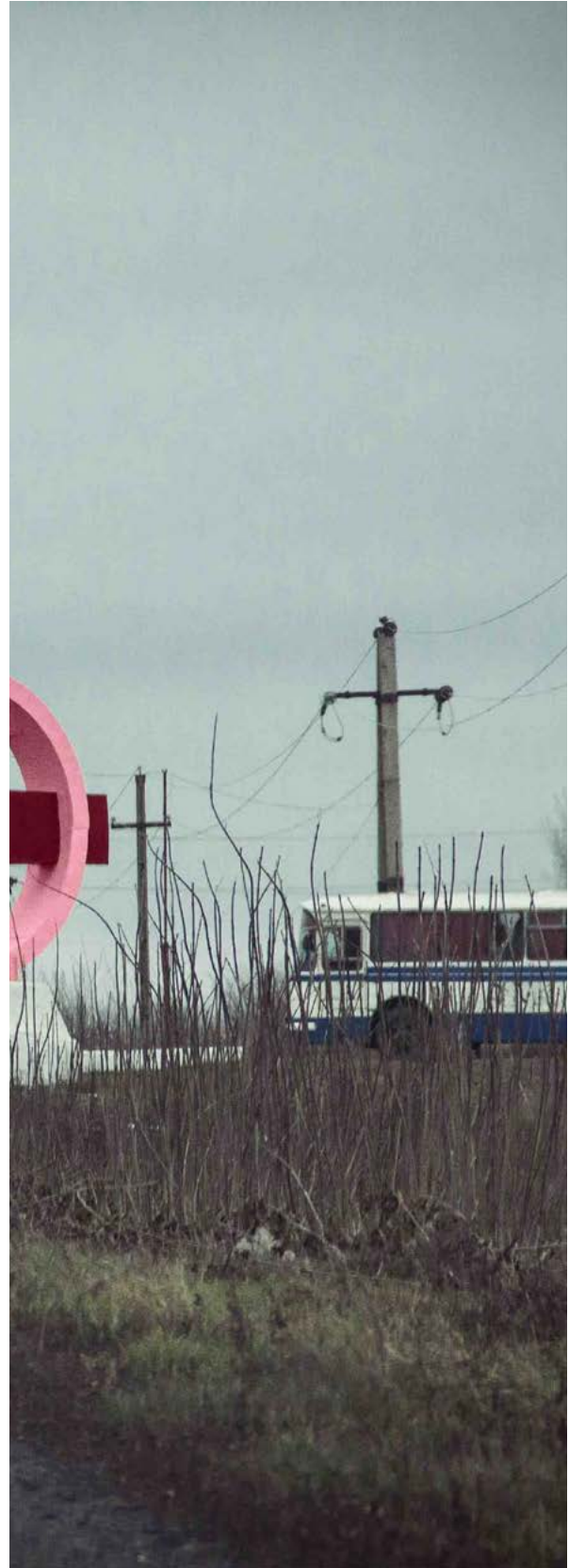
Не можна звикнути до того, що його у вихідний день просять вийти в четверту зміну, або що ми без нього зустрічаємо свята. І постійно переживаємо ... Від думок нікуди не подінешся, тим більше на фоні постійних аварій на шахтах.

Очікування і переживання – це найважче для Вас у роботі чоловіка?

Найважче – це ... (довга пауза). Напевно, для мене найважче – це неможливість зв'язатися з ним у будь-який час. От усім, хто працює на поверхні, можна зателефонувати, а йому – ні. О сьомій годині ранку він вже недоступний до тих пір, поки не зателефонує сам. А це може бути як четверта година вечора, так і десята ... Немає людини на цей – досить значний! - проміжок часу. Не можна запитати, як він, чи усе гаразд. Просто почути голос. Довідатися, чому він затримується – залишили його на другу зміну або щось трапилось. Іноді він дзвонить прямо із шахти, через диспетчера, щоб попередити. Але тільки якщо перебуває поруч із телефоном. В інших випадках – здогадуємося самі. І переживаємо – що, як...

Ви кажете у множині ...

Так, донька теж переживає і дуже-дуже сумує за татом – чекає на нього, а він приходиться такий втомлений, що

над тарілкою засинає. Не вистачає уваги, не вистачає спілкування. Але так, я думаю, у всіх шахтарських родинах.

Скажіть, Олександро, Вас, як матір, турбує екологічна ситуація у Свердловську? Адже шахтарська праця залишає помітні «сліди» і на поверхні...

Так! Терикони – це ж просто жах якийсь і «турбує» – не те слово. Ми живемо зовсім поруч із териконом: ні вікна не відкриєш, ні білизну не повісиш. Підвіконня завжди чорні. Веду доньку до школи, ідуть інші діти, проїжджає вантажна машина – все, вони усі вкриваються червоним пилом! Страшно уявити, що цим пилом ми дихаємо, наші діти дихають! Звідки ж здоров'ю узятися, як їх зберегти?..

Це не перше запитання за наше інтерв'ю, відповідь на яке Олександра вже давно не чекає. Не можна сказати, щоб зовсім зневірилася – скоріш, боїться сподіватися. У Свердловську, де усе тримається на шахтах, багато чого бояться: втратити роботу і потрапити в немилість – особливо. Тому що бігти із шахти особливо і нікуди, а неугодним назад дороги немає. Краще мовчати і терпіти, якщо вже, однаково, обирати не доводиться...

ЛЮДМИЛА КАРГАЛЕВА – ТЕМИР

ДРУЖИНА ШАХТАРЯ, ЛІКАР

**«Я можу зрозуміти шкідливі звички шахтарів,
тому що спускатися туди – це страшно»**

У шахтарському місті від шахти, як не крути, далеко не втечеш. Корінна ровеньчанка, Людмила Леонідівна Каргалева-Темир, виросла в родині будівельника, але стала шахтарською дружиною. І лікарем, який поміж інших пацієнтів, лікує шахтарів...

Людмила Леонідівно, скажіть, чи змінилося Ваше життя, після того, як Ви стали членом шахтарської родини?

Коли ми одружилися, Сергій вже був шахтарем - він працює в шахті з вісімнадцяти років, батько його був шахтарем. Не можу сказати, що моє життя сильно після цього змінилося. Я росла в неповній сім'ї, за часів радянської влади, так що до труднощів звикла. Мама мене "підіймала" одна, своїми силами; батько - інвалід загального захворювання; він захворів, коли я вчилася в першому класі. Добре, що в той час було безкоштовне навчання. Тільки завдяки цьому я закінчила медучилище. Отримала червоний диплом – мене направили в інститут. Було легше, було направлення. Зараз такого немає.

На якій шахті і ким працює Ваш чоловік, скільки років?

Сергій - начальник зміни з охорони праці в шахтоуправлінні «Ровеньківське». Починав з ГРП, МПУ... Вищу освіту він одержав вже після того, як ми розписалися. Має 22 роки стажу. Ось тільки в сфері охорони праці не так рахується підземний стаж, тому до пенсії йому працювати ще кілька років.

Місце роботи не змінював?

Міняв, але весь час його доля повертає в це шахтоуправління. Все через одну шахтарську прикмету, про яку мені Сергій розповідав. Тому, хто перший раз опускається в шахту, дають наставника на якийсь період. Ось наставник Сергія якось побачив, що він п'є воду в шахті. І сказав тоді: «Ти навіщо п'єш? Тепер від цієї шахти не зможеш піти». І точно! Він як на цю шахту потрапив - так досі на ній і працює. Йшов на іншу, але її швидко закрили, провели реструктуризацію, а його перевели на попереднє місце роботи.

А, загалом, він часто розповідає Вам про свою роботу?

Так. Місто ж маленьке, багатьох знаємо - і співробітників, і колег. Щось сталося - теж розповідає. У нашій родині так прийнято: і я можу все розповісти йому, і він мені. Його мама і рідна сестра - лікарі, так що ми можемо вільно поговорити і на медичні теми, і про шахту. Він мене зрозуміє. А мені його треба просто вислухати.

А часу на розмови вистачає? Адже в чоловіка робота, напевно, по змінах...

По змінах, але вистачає.

Важкий режим?

Зрозуміло, працювати по змінах важко. І звикнути до цього неможливо, скільки не працюй. Є біологічний годинник, і якщо людині належить вночі спати, то змусити свій організм не просто не спати, а ще й працювати, дуже складно. Тим більше, у них же там під землею весь час темно. Очі самі закриваються, а якщо ще й не виспався...

На здоров'ї це відбивається? Зір, може, погіршився, або якісь профзахворювання з'явилися?

Ні, зір у нього хороший, профзахворювань немає. І травм не було, Бог милував. Зрозуміло, що робота в будь-якому випадку дає свій відбиток. Але знову-таки: якщо для шахтарів характерні одні захворювання, то для працівників розумової праці - інші. Адже хороших хвороб не буває. І на що би не захворіла людина, особливо рідна – це завжди неприємно... У нас особливих проблем не було, з поточними справлялися. Ну, простудні захворювання, мікротравми всякі – оступився, потягнув – це ж життя, і від цього ніхто не застрахований. З іншого боку, він же спеціально пішов вчитися у ВНЗ – на більш кваліфікованій роботі ризики зменшуються.

Хвилюєтеся, коли проводжаєте його на роботу? Усе-таки ризики...

Будь-яка дружина, куди б вона не проводжала свого чоловіка - хоч водія в рейс, хоч шахтаря в шахту – однаково переживає, щоб він повернувся додому. І щоб повернувся живий і здоровий. Не можна сказати, що тільки шахтарські дружини переживають. Тим більше, зараз такий час, що навіть просто на вулицю страшно вийти!

І зі зміни, звичайно, чекаєте...

Чекаю. А як без цього? Чекати – це, напевно, найважче. Якщо сім'я вся поруч, то що жінці ще треба для спокою?

Тобто, доводиться і понервувати?

Ну, по-перше, він відразу залишив номери телефонів,

за якими можна телефонувати, якщо щось. Якщо раптом затримується, ми знаємо, що потрібно дзвонити в лампову і дізнаватися – номер такий піднявся або не піднявся. Якщо не піднявся, значить, ясно, що на другу зміну залишили. Другий телефон – ділянки. Там можна дізнатися, хто де, виряд який...

Часто користуєтеся цими телефонами?

Не дуже. Він якось або повідомляє заздалегідь, що буде довше, або повертається вчасно. А взагалі, проблем з тим, щоб дізнатися, де він знаходиться на роботі, не виникало ще жодного разу. Там в цьому плані контроль хороший, людина не загубиться.

Тормозки готуєте?

Ні, тормозки Сергій на роботу не бере. Справа в тому, що він веде здоровий спосіб життя, я йому спеціально готую здорову їжу, і їсть він тільки вдома. Навіть воду в шахті не п'є. Не може так, щоб невимитими руками... Раніше, коли була більш важка праця - були і тормозки. Але потім це стало відбиватися на його здоров'ї. Сам помітив або навіть, швидше відчув: і вага з'явилася зайва, і дихати стало важко... Зрештою, коли вже почав ледве-ледве ходити по шахті, вирішив змінити спосіб життя. Зараз займається фізкультурою, піднімає гантелі. Мріємо про велотренажер або бігову доріжку.

А як з відпочинком та оздоровленням? Є можливість взяти путівку на шахті?

Підлаштовувались так, щоб відпустки співпадали і брали на шахті путівку на базу відпочинку. Можна було б і в санаторій, звичайно, але в нас поки не було таких проблем, щоб прямо конче необхідно було оздоровлюватися... Тому і попросили щось для сімейного відпочинку.

Сім'я – це лише Ви і чоловік? Або...

Або. Ще й донька.

Хотіли б, щоб її життя, робота були пов'язані з шахтою?

Вона ще навчається в школі, але вже видно, що в неї немає нахилів до технічних наук. Вона у нас, радше, творча людина. Та й рано ще піднімати питання про вибір майбутньої професії. А коли питання постане вже

серйозно – там ще й життя внесе свої корективи. Ми дуже сподіваємося, що гірський закон таки буде працювати, і вона, як дитина шахтаря, отримає пільги при вступі.

Якщо вже розмова зайшла у фінансове русло, таке запитання: Людмиле Леонідівно, на Вашу думку, оплата затяжку шахтарську працю відповідає умовам і ризикам?

Все пізнається у порівнянні. Оскільки в нас немає можливості працювати і заробляти на інших підприємствах, то на тлі інших регіонів, ми, ніби як, виглядаємо і непогано. Але коли стикаєшся з цим щодня – скільки коштує лікування або навіть просто продукти – у зв'язку з тим, що зарплата тут вища, вони дорожче... Ясна річ, що шахтар – це одна з найважчих професій, зареєстрованих в Україні. І хотілося б, звичайно, щоб праця шахтарів оцінювалася більш гідно. Якщо не в матеріальному, то хоча б в будь-якому іншому плані...

В іншому – це якому, наприклад?

Ну, знову ж таки, не всі пункти гірського закону працюють. Ось, наприклад, сім'ї шахтарів, які живуть у приватному секторі, отримують вугілля. А як же ми, ті, хто живе в державних квартирах? Ми ж нічого не отримуємо. Чому нам не можуть компенсувати витрати на газ, наприклад? Напевно ж є якісь шляхи.

Ви – дружина шахтаря, але Ви також і лікар. Можете порадити, яким чином можливо поліпшити ситуацію з медобслуговуванням шахтарів у місті?

У найпершу чергу – забезпечити лікарню кадрами. Які б прилади нам не привезли, нехай навіть найсучасніші, на них завжди працюють люди. А якщо не буде кадрового потенціалу, про що можна говорити, хто це буде робити? Молодь приходить, але дуже і дуже мало... І чому потрібно покращувати тільки медобслуговування шахтарів? Ми ж всі міцно зв'язані, ми всі потрібні один одному. Як вийшло, що Луганська область – єдина, у якої немає реабілітаційного центру? У «Червоному промені» приймають тільки з виробничими травмами. А як же інші? Мені це так близько й боляче, бо сама через це пройшла. Мій батько був будівельником, у нього стався інсульт, і він 14 років пролежав удома. Не було взагалі підтримки. А хіба його

професія потрібна менше? Де жити тим же шахтарям, якщо житло не будуватиметься?.. Я вважаю потрібно піднімати загальний рівень медобслуговування. Так буде правильно і краще всього.

А, напевно, ще краще взагалі намагатися вести здоровий спосіб життя - як ваш чоловік, наприклад, - щоб якомога менше з'являвся привід звертатися до лікарів?..

В ідеалі - звичайно. Але я можу зрозуміти шкідливі звички шахтарів. До мене в кабінет часто приходять шахтарі, з ними розмовляєш – особливо з молоддю, – і розумієш, що спускатися туди – це страшно. Чоловік, в якому б віці він не був, не стане скаржитися. І плакати після важкого робочого дня – що ми, жінки, можемо собі іноді дозволити – теж не буде. А там стрес постійний, ось вони його і знімають. Як можуть. І в цьому їх теж можна зрозуміти.

СВІТЛАНА ШМИГОВА

ЛІКАР-ПРОФПАТОЛОГ,
ГОЛОВА КОМІСІЇ ПРОФОГЛЯДІВ

«Ми маємо у своєму розпорядженні хороший ресурс фахівців, але хотілося б покращити матеріальну базу відділення профоглядів»

Розкажіть, будь ласка, про себе. Звідки Ви родом? Як проходить Ваше життя у цьому місті?

Я – корінна свердловчанка. У 1993 році закінчила Луганський медичний інститут. Медичний стаж роботи – 19 років, з них 6 років працювала дільничним терапевтом, 13 років - профпатологом. У цей час працюю профпатологом і є головою комісії профогляду. Маю першу кваліфікаційну категорію.

Опишіть свою роботу, з чого вона складається?

Профілактика захворювань – це основа медичного обслуговування. У ранньому виявленні професійної патології і направленні на додаткове обстеження в спеціалізоване відділення полягає суть моєї роботи як профпатолога. Як голова комісії, я стежу за якістю проведення профоглядів.

Профогляди проводяться на базі відділення профогляду ЦМЛ №1. Крім того, для великих підприємств міста профогляди проводяться виїзними бригадами – шахти: «Должанська-Капітальна», «Харківська», «Свердлова» та інші. Це дуже зручно для підприємств тим, що профогляд працівників відбувається без відриву від виробництва. Хоча, враховуючи специфіку нашої роботи, не всі підприємства можуть надати нам належні умови для роботи.

Профогляди проводяться згідно плану-графіка. Спочатку ми розробляємо графік проведення профоглядів для підприємств. Перед кожним виїздом проводиться інструктаж для фахівців, котрі беруть участь у профогляді. Кожний наш фахівець пройшов підготовку з профпатології на базі Луганського державного медичного університету, таке навчання проходить регулярно. Профіль підприємств різний, у зв'язку з цим і фактори, що сприяють виникненню профзахворювань, можуть відрізнятися. Тому, не зайвим буває перед кожним виїздом нагадати лікарям, на що слід звернути особливу увагу. По кожному підприємству санітарно-епідеміологічна служба надає нам акт відбору контингенту осіб за шкідливими факторами. Наприклад, для гірника очисного вибою (ГРОВ) і прохідника шкідливими факторами є: вуглепородний пил, виробничий шум (від 81 до 99 дБ), локальна вібрація, підйом і ручне переміщення ваг, вимушене положення тіла в робочій позі (на колінах, навприсядки). Для інших

гірничих спеціальностей шкідливі фактори можуть бути інші.

Висновки членів комісії вносяться в карту профогляду з підписом усіх лікарів, голови комісії і самого працівника. Карта періодичного профогляду зберігається в амбулаторній карті робітника, а її ксерокопія надається підприємству.

Відділення профоглядів має цифровий автофлюорограф 2005 р.в. (в експлуатації з 2006 р.). За місяць до проведення профогляду проводиться автофлюорографічне обстеження, інструментальні і лабораторні дослідження. Тобто по прибуттю комісії лікарі вже мають у своєму розпорядженні дані первинного обстеження. Цей автофлюорограф застосовується не лише для обслуговування підприємств, але і для неорганізованого населення, наприклад, мешканців сіл і селищ. Ми не можемо розглядати окремо потреби шахтарів у медичному обслуговуванні та інших мешканців громади. Також, як у питаннях боротьби з туберкульозом – він небезпечний однаково для всіх. Було б дуже доречно для ЦМЛ №1 придбати ще один, можливо, більш сучасний автофлюорограф, оскільки з нашим часто виникають проблеми при підключенні до сільських електромереж.

Що, на Ваш погляд, слід покращити в медичному обслуговуванні безпосередньо для потреб шахтарів?

Ми маємо у своєму розпорядженні хороший ресурс фахівців, але хотілося б покращити матеріальну базу відділення профоглядів. Медична рада подала клопотання про виділення цільового фінансування з міського бюджету на 2013 р. для придбання повного обсягу інструментальних досліджень згідно наказу Міністерства охорони здоров'я №246.

Зараз, крім автофлюорографа, нам вкрай необхідні апарат спірограф (для дослідження функції зовнішнього подиху), аудіометр – без нього ми не можемо визначити ступінь порушення слуху людини, мобільні апарати ЕКГ (електрокардіограф). Через відсутність аудіометра ми змушені посилати пацієнтів на обстеження до сурдолога в Луганську обласну поліклініку. З початку року було виявлено 6 нейросенсорних приглуховатостей як первинних профзахворювань, але ці пацієнти не отримали

направлення після профогляду.

Дуже важливо вчасно затверджувати плани проведення профоглядів. Такий план-графік повинен затверджуватися в січні. Тоді в нас більше часу на проведення профогляду та, відповідно, на огляд кожного працівника. Наявність достатньої кількості часу на огляд передбачає і якість профогляду.

В 2012 р. профогляду підлягало 11490 осіб, з них 8599 шахтарів. За 9 місяців 2012 року пройшли профогляд 6079 осіб. Було виявлено із загальною патологією 312 людей, з них жінок – 41. Цим особам запропоновано перепрацевлаштування з прийнятними умовами праці. З підозрою на професійну патологію виявлено 184 людину. Цих працівників направили на консультацію до профпатолога.

Якщо і надалі наше відділення профоглядів буде обслуговувати підприємства ДТЕК, то думати про зміцнення матеріальної бази потрібно вже зараз. Від цього виграють не лише шахтарі - усе місто!

На фото: проходження профогляду перед працевлаштуванням на шахту.

ІРИНА ВЛАСОВА

МЕДСЕСТРА МЕДПУНКТУ ШАХТИ
(ім'я та прізвище інтерв'юованого змінені)

«Запитайте будь-якого шахтаря і він Вам відповідь, що у разі виявлення у нього будь-якого захворювання, його просто звільнять з роботи»

Ірино, розкажіть, про себе, про Вашу сім'ю, звідки Ви родом?

Мені 59 років. Я народилася і виросла в п. Урало-Кавказ, який знаходиться в 10 км. від Краснодону. Моя мама працювала медсестрою в селищній лікарні. Батька не було. У дитинстві я вирішила, що теж піду в медицину. Хотіла стати лікарем, але не склалося. Вивчилася на медсестру, і все життя працюю в медицині.

Як давно живете у Краснодарі? І як проходить життя у Вашому місті?

У Краснодар ми з чоловіком переїхали близько 20 років тому, до цього жили в Молодогвардійську. Я весь час працювала в лікарнях. Спочатку в урологічному відділенні, потім на прийом перейшла, працювала на «Швидкій». Кілька років була медсестрою в дитячому садочку, але потім знову повернулася до лікарні в прищепний кабінет. Загальний стаж роботи - 39 років, на вугільному підприємстві 10 років.

Як би Ви оцінили стан медицини в Краснодарі?

На "трієчку з плюсом". Почнемо зі «Швидкої допомоги». Фінансування немає. Машини на частини розвалюються. Бензину немає. Буває, що на лінії чергує одна машина, тому що інші в ремонті. Буває, що до пацієнта «Швидка» приїжджає через 40 хвилин, а іноді і через годину.

Правда, в позаминулому році місто придбало чотири «Ниви» і один реаніобіль. А нещодавно «Краснодонвугілля» купило і передало в міську станцію «Швидкої допомоги» ще дві нових машини.

У Краснодарі катастрофічна нестача медичних кадрів, починаючи від санітарок, закінчуючи лікарями. У нас немає фахівців, у кращому випадку ми маємо одного ЛОР-лікаря, одного окуліста, одного уролога і кардіолога. Не вистачає терапевтів. Щоб зрозуміти, наскільки у нас все серйозно з кадрами, достатньо зазирнути в поліклініку. Там під кожним кабінетом черги по 30 людей стоять. Люди лаються, скандалять. Їх можна зрозуміти. Мало того, що почувають себе дуже зле, так ще й цілий день в лікарні доводиться стояти.

Стояти? Там немає лавок?

Є, але всього кілька стільців. В основному під кабінетами люди стоять.

А як з медобладнанням?

Щоб серйозно обстежитися, краснодонці їдуть до Луганська. Туди ж і лікуватися їздять, тому що в Краснодоні немає ані обладнання, ані фахівців.

Професія лікаря зараз дуже популярна. Багато випускників шкіл йдуть у медичні вузи. Чому ж така нестача кадрів?

Тому що зарплати в Краснодоні низькі. Ось випускники і намагаються в столиці або в області влаштуватися працювати, а в наші лікарні мало хто хоче йти. Як з сім'єю жити на півтори-дві тисячі грн.? А коли ще й затримують зарплату, що в нашому місті в кінці року практикується.

Ось вам і відповідь. У медсестер зарплата ненабагато вище мінімальної. Це пояснює і хабарі в медицині, і те, що лікарі мають відсоток від продажів ліків, тому і призначають найдорожчі препарати.

Коли Ви прийшли працювати в «Краснодонвугілля»? Чому вирішили працювати у здоровпункті?

Вийшла на пенсію за вислугу років. Але грошей не вистачало, тому влаштувалася працювати у здоровпункт однієї з шахт. За десять років довелося попрацювати на різних шахтах, так що змогла побачити, де які недоліки, де краще, де гірше.

А здоровпункт відноситься до шахти?

Зараз вже ні. Нас передали на баланс медичної служби «Ультрамед», яка стежить за здоров'ям шахтарів. А раніше весь персонал здоровпункту відносився до шахти.

Що таке «Ультрамед»?

Це власна медична служба «Краснодонвугілля». У її штаті - медсестри здоровпунктів і лікарі, які проводять профогляди гірників. В службі є всі необхідні фахівці.

У місті фахівців не вистачає, а в «Ультрамеді» є все?

Вони працюють за контрактом, зарплата гідна, тому і штат укомплектований. Часто в «Ультрамед» звертаються городяни. Але якщо шахтарів лікують безкоштовно, то городян – за гроші.

Давайте зупинимося на профоглядах. Як часто вони проводяться? Наскільки якісно?

Профогляди на шахтах проводяться один раз на рік. Є затверджений графік, згідно якого фахівці «Ультрамед» виїжджають на підприємство і проводять медичні огляди робітників. Якщо говорити по профоглядах в цілому, то вони необхідні – це безперечно. Інше питання в тому, як вони проводяться і в самому ставленні гірників до них. Давайте почнемо з того, що шахтарі бояться профоглядів, як вогню.

Чому? Адже будь-який медичний огляд спрямований на те, щоб виявити захворювання на ранній стадії?

Отой воно, що наші чоловіки з самого початку неправильно сприймають профогляди. Сама новина сприймається вороже. Вся справа в тому, що людей довели до цього страху. Запитайте будь-якого шахтаря, і він вам відповість, що при виявленні якого-небудь захворювання, його просто звільнять з роботи. Вони готові платити будь-які гроші, кому завгодно, лише б пройти профогляд.

І беруть гроші?

Беруть. Від 250 до 350 грн.

Виходить, що профогляд проводиться заради «галочки»?

Іноді, так. У більшості випадків лікарі обмежуються звичайним опитуванням, навіть огляд не проводять. Але набагато гірше те, що шахтарі самі відмовляються обстежитися. Здавалося б, є прекрасна можливість пройти безкоштовний огляд усіх фахівців, виявити захворювання на ранній стадії, пройти лікування та знову бути здоровим, але на ділі все навпаки. У 50% випадків шахтарі просто платять гроші, щоб їм поставили відмітку: «Здоровий». Але і тут все взаємопов'язане – люди бояться втратити роботу. Доходить до абсурду. Один з наших робітників не йшов до кардіолога, бо боявся, що його дані з лікарні передадуть на шахту. Спочатку його поставлять на облік, потім виведуть з шахти, а потім і зовсім звільнять. У нього двоє дітей – залишитися без роботи і стабільного доходу ніяк не можна. Вмовляннями, з великим трудом змогли переконати чоловіка в тому, щоб звернувся хоча би до приватного лікаря. У результаті він пройшов курс лікування, і серце перестало боліти. Правда, на прийом до Луганська їздив – щоб повністю бути впевненим, що медики «КВ» не дізнаються про його захворювання.

А чого ще бояться?

Міряти тиск. У багатьох – так званий «синдром білого халата». Вони як побачать медика, відразу тиск підскакує. А зараз з підвищеним тиском з шахти виводять. Ось люди і бояться. Ті, хто стоїть на обліку, перед кожним спуском обов'язково приходять в здоровпункт, медсестра міряє тиск і дає дозвіл на спуск. Якщо тиск трохи підвищений - дає таблетку, якщо високий - відправляє додому.

На лікарняні часто ходять?

Часто. Але лікарняні «Краснодонвугілля» не вітає. Часто хворієш - нема чого на шахті робити. Якщо у тебе більше п'яти лікарняних за рік – ти потрапляєш під нагляд. Всі лікарняні або сам директор підписує, або його заступник. Потрапив під підозру – можуть на іспити відправити.

Буває, що після лікарняного виходять на роботу, не долікувавшись. В основному з бронхітами, застудами.

Як би Ви оцінили стан здоров'я шахтарів?

Погане у них здоров'я. Після десяти років роботи в шахті, більшість вже мають хронічні захворювання. Спина болить у кожного другого, суглоби - у кожного третього, бронхіти, тиск - через одного.

Що Ви думаєте з приводу методів безпеки на підземних роботах? Як Ви вважаєте, що впливає на стан здоров'я? Лише складні умови праці?

Ні, звичайно. І спосіб життя, і емоційний стан. Більшість шахтарів курять, випивають - тут ніяк не скажеш, що вони турбуються про своє майбутнє. Що стосується емоційного стану, то часто людей доводять до стресів прямо перед спуском в шахту. Ось вам приклад. Нещодавно на одній із шахт стався смертельний випадок. Про це зняли відеоролик і крутили кожному вирядові. Але, якщо б в ролику показали тільки причину випадку, розібрали порушення і т.п. Так ні ж, туди увіпхнули кладовище, ридаючих рідних, похоронний марш, дітей, які залишилися без батька. Хіба таке можна показувати перед зміною? Побачити в труні свого знайомого – тут не тільки тиск підскочить і серце заболить ... Після таких кадрів чи можна говорити про безпечну роботу?

Вам скаржилися?

Не те щоб скаржилися, просто кілька людей приходили, просили таблетку від голови або валідол. І розповідали, звичайно, через що засмутилися. Взагалі, я вважаю, що шахтарів у жодному випадку перед роботою не можна хвилювати. У них робота, що вимагає повної уваги та концентрації. Якщо говорити про здоров'я гірників, то тут треба комплексно розглядати проблему. Почнемо з автобусів - вони у жахливому стані: влітку в автобусах нестерпна спека, взимку дуже холодно. Ось вам перша

причина для захворювання. Далі - прийшли на виряд, їх «обматюгали» обов'язково, пару раз принизили (на жаль, саме так проходить більшість вирядів). Результат - шахтар рознервувався. Прийшли до табельної - тут поголовний тест на алкоголь - чергове приниження людської гідності. На взводі опустили в шахту, поки дійшли до місця роботи, а це відстань до кілометра, потім шість годин каторжної праці ... Як тут здоровим бути?

А як шахтарі відносяться до перевірки на алкоголь?

Зараз вже більш-менш спокійно, але все одно обурюються. У нас на шахті перевірки проводяться біля табельної перед кожною зміною. На інших шахтах тестують вибірково.

Приходять напідпитку на роботу?

Буває, приходять. П'яних, звичайно, не пускаємо в шахту. Відправляємо додому. Буває, з перегаром попадаються, просять трохи не на колінах, щоб ніде не фіксували і дозволили опускатися. Я не беру на себе відповідальність, але знаю точно, що навіть у нас на шахті були випадки, коли медсестри за певну плату закривали очі на дані алкотестеру.

Повернімося до здоровпунктів – наскільки вони обладнані та забезпечені усім необхідним?

Для надання першої медичної допомоги у нас є все. І крапельниці, і всі розчини в потрібній кількості, перев'язувального матеріалу вистачає. Гірше йдуть справи зі звичайним аспірином і анальгіном - таблетки знаходяться у завідувачої здоровпунктом, і вона видає на зміну по одній платівці, хоча раніше з цим проблем не було. Ще нам обіцяли поставити дефібрилятор, але так і не поставили. Нарковмісних препаратів у нас немає - вони тільки у лікарів ВГРЧ.

Затримок із приїздом ВГРЧ не буває?

Ні, незважаючи на віддаленість підприємств, ВГРЧ завжди приїжджає вчасно.

А де зберігаєте ліки?

У холодильнику. Правда, не на всіх здоровпунктах холодильники справні. У мене на робочому місці, наприклад, холодильник ще з червня не працює. Ліки

просто в шафі зберігаються.

Тобто температурний режим не дотримується?

Ні. Літом жарко. Кондиціонерів, зрозуміло, немає. Якщо немає холодильника, поручитися за придатність препаратів важко.

А підземні медпункти? Як Ви вважаєте, чи є від них користь?

На мій погляд, звичайно є. Коли мова йде про здоров'я, рахунок йде на секунди. Медсестра підземного медпункту вчасно укол зробить, больовий шок зніме, першу допомогу надасть. У підземних медпунктах є все, для надання меддопомоги. Причому все найсучасніше. До того ж, зараз на ділянках знаходяться спеціальні валізки з набором всіх препаратів і матеріалів для надання допомоги постраждалим.

За Вашої практики ставалися смертельні випадки?

Були. Перший – чоловік помер прямо в шахті. Телефонують з ділянки, кажуть, погано людині, я почала розпитувати про стан, а в трубку вже кричать, що вона не дихає ... Серце. Другий випадок стався на поверхні під час нічного чергування. Молодий хлопець, 23 роки, охоронець, постукав у двері, я підійшла, відкрила, а він вже лежить під кабінетом. Помер від гострого перикардиту.

А травми часто мають місце? Часто звертаються? Як Ви вважаєте, з якої причини травмуються люди?

Травм багато. Найчастіше вони відбуваються через поспіх, недотримання техніки безпеки. Але травми приховують. Умовляють шахтарів, щоб ті оформлювали побутові травми. Голови дільниць лають за виробничий травматизм, премій позбавляють, ось вони і тиснуть на людей. Але ми завжди говоримо, щоб шахтарі думали. Одна справа - легка травма, і зовсім інша - серйозна. Ніхто не може гарантувати, що не буде наслідків.

Ви працюєте на здоровпункті десять років. Які, з Вашої точки зору, відбулися зміни в медичному обслуговуванні за період Вашої роботи?

Хочу відзначити, що уваги медицині стали приділяти більше. Ті ж підземні медпункти зробили, На поверхні в

медпунктах є всі ліки. Всі медпрацівники пройшли курси спеціальні по наданню першої медичної допомоги. Подібні курси проводять для всіх співробітників шахти, і для підземних в першу чергу, щоб могли у разі необхідності допомогу надати.

Що, з Вашої точки зору, може бути покращено у медичному обслуговуванні безпосередньо для потреб шахтарів?

Знаєте, розділяти потреби шахтарів і потреби медицини міста не можна. Тут все взаємопов'язане, тому що «Краснодонвугілля» - містоутворююче підприємство, отже, шахтарі лікуються в міських лікарнях. А в них не вистачає обладнання, низький професіоналізм лікарів. Тому поліпшувати треба комплексно. Але починати, на мій погляд, треба з пропаганди здорового способу життя. Шахтарі повинні самі бути зацікавлені у власному здоров'ї, тільки тоді буде результат.

Пропаганда здорового способу життя ведеться?

Так, але якось вибірково. Наприклад, в «Краснодонвугіллі» дуже розвинений спорт. Щорічно проводяться спартакіади поміж працівниками шахти, спартакіади ПАТ по різних видах спорту. Всі, хто хоче, беруть участь. У «Краснодонвугілля» є свій стадіон, де проходять футбольні матчі. На підприємствах є свої футбольні поля, тренажерні зали. У цьому році в спортивних заходах взяло участь більше трьох з половиною тисяч шахтарів і їх сімей.

Шахтарі відвідують басейн. Профспілки перераховують гроші в плавальний басейн, щоб робітники та їхні сім'ї могли відвідувати його безкоштовно. Плавання користується великою популярністю.

Але тут же встає інша проблема. Басейн - власність міста, але на його утримання в бюджеті не вистачає коштів. «КВ», звичайно, виділяє якісь гроші, але їх замало. Як результат, в цьому році басейн не працював ні влітку, ні восени. І коли його запуснуть - ніхто не знає.

Взагалі, хочу сказати, що нам треба міняти свідомість людей і зацікавлювати їх. Я вважаю, що на державному рівні треба запровадити програму «Здоровим бути модно», а вугільні підприємства і міська влада нехай створюють всі умови, щоб ця програма реалізовувалася на місцях. Чим більше пропаганди, тим вагомішим буде результат!

МЕДИЦИНІ ПРАЦІВНИКІ

ОЛЕГ ВАТАНСЬКИЙ

ДИРЕКТОР МЕДИЧНОЇ СЛУЖБИ «УЛЬТРАМЕД» ПАТ
«КРАСНОДОНВУГІЛЛЯ»

«Наше головне завдання – виявити захворювання на ранній стадії, своєчасно призначити лікування»

Олеже Александровичу, розкажіть про себе та Вашу родину. Звідки Ви родом? Як проходить Ваше життя у цьому місті?

Я народився в 1961 році в місті Луганську. Мама працювала медичною сестрою, зараз перебуває на заслуженому відпочинку. Батько був офіцером Радянської Армії, його, на жаль, вже немає в живих. Там же в Луганську пройшло моє дитинство і юність.

У 1985 році я закінчив Луганський медичний інститут, в четвертій міській лікарні пройшов рік інтернатури і за направленням потрапив у Суходольську міську лікарню. Працював цеховим лікарем, пізніше став завідувачем цехової служби.

У 1993 році в Краснодоні став організовуватися медичний центр «Ультрамед», куди мене запросили працювати. Спочатку він планувався як медичний центр для обслуговування чорнобильців, пізніше його вирішили зробити медцентром для гірників. З 1998 року я очолив «Ультрамед».

На сьогоднішній день «Ультрамед» є структурним підрозділом «Краснодонвугілля». Медична служба включає в себе діагностичний центр, два санаторії-профілакторії і 13 здоровпунктів на підприємствах.

Сьогодні в медичній службі в цілому працює 215 спеціалістів.

Чим займається «Ультрамед»?

Основний акцент ми робимо на профілактичні огляди. Здоров'я шахтарів, виявлення захворювань на ранніх стадіях - наше основне завдання.

Раніше профогляди проводилися на базі центральної міської лікарні. З 2000 року цим займається тільки «Ультрамед». Ми намагаємося максимально скоротити час проведення профілактичних оглядів. Для цього бригади лікарів виїжджають на підприємство, щоб за день оглянути якомога більше гірників. У розпорядженні наших лікарів є різне експрес обладнання: це і пересувна флюорографія, і експрес аналізи сечі і крові, і переносні кардіографи, і Гумалайзер для проведення біохімічних аналізів, і аудіометри.

На базі центру є два апарати УЗД (переносний і стаціонарний), є УЗД серця, апарат для проведення

ендоскопії.

Якщо говорити загалом, то за рік ми оглядаємо близько 14 тисяч чоловік.

У минулому році «Ультрамед» переїхав у нову окрему будівлю. Тут є своя невелика клінічна лабораторія, де проводяться необхідні аналізи.

Кадровий склад центру - професіонали, регулярно підвищують кваліфікацію. Ми беремо участь у всіх семінарах, які проводяться в області.

«Ультрамед» проводить профогляди тільки для підприємств «Метінвесту»?

Якщо звертаються інші підприємства, ми не відмовляємо. Укладаємо договір і від імені «Краснодонвугілля» проводимо профілактичні медичні огляди.

Для шахтарів діагностичні процедури платні чи безкоштовні?

Для всіх працівників «Краснодонвугілля» всі діагностичні і лікувальні

процедури безкоштовні. Для мешканців міста - платні.

Інше питання, що багато шахтарів панічно бояться проходити профогляди.

У медицині немає такого терміну, але у нас в «Краснодонвугіллі» у більшості гірників спостерігається "синдром приховування істинного стану здоров'я".

Що це таке? І від кого шахтарі намагаються його приховати і навіщо?

Оскільки, помилково не розуміють, навіщо проводиться профогляд. Перед лікарем не стоїть завдання вигнати людину з роботи – хоча багато хто думає саме так, наше головне завдання – виявити захворювання на ранній стадії, своєчасно призначити лікування. А пролікувавшись, людина знову буде здорова. На жаль, багато гірників, боячись втратити роботу, шукають всілякі варіанти, аби їх не вивели з шахти за станом здоров'я.

«А чим я сім'ю буду годувати, якщо мене з шахти виведуть?», - Така мотивація у наших шахтарів. При цьому вони не усвідомлюють, що можуть залишити сім'ю без годувальника взагалі.

Розкажіть, як проходить профогляд? Якщо в людини виявлено якесь захворювання, Ви спрямовуєте її в лікарню на дообстеження?

Звичайно, за один раз оцінити стан здоров'я людини досить складно, тому ми накопичуємо інформацію. У здоровпункті збирається вся первинна інформація по робочих підприємства: лікарняні, звернення за медичною допомогою. Лікар її систематизує і в динаміці дивиться, чи потрібно людині оздоровлення, або її необхідно відправити на лікування в лікарню.

На профоглядах лікарі вже знають, на що потрібно звернути увагу.

При підозрах на те чи інше захворювання, людину можуть віднести до першої групи ризику. Всього їх три: перша – вперше виявлене захворювання, друга – ті, хто стоїть на контролі, перед кожною зміною проходить процедуру вимірювання тиску, і третя – ті, хто вимагає раціонального лікування, відповідно на виробництві – це або переведення людини на поверхневі роботи, або розірвання контракту за станом здоров'я.

Захворювання виявлено. Де людина проходить лікування?

«Ультрамед» в основному займається діагностикою. Наші основні цілі роботи: профілактика захворювань, раннє виявлення та оздоровлення. Лікуються шахтарі в міській лікарні. Найчастіше шахтарі страждають гострими респіраторними захворюваннями органів дихання. На другому місці - загальні травми, далі йдуть захворювання опорно-рухового апарату, шкірні та серцево-судинні захворювання.

Як виглядає ситуація зі страховками?

Ми відкриті для всіх страхових компаній. Всі, хто звертається, отримують зелене світло.

Розкажіть про роботу здоровпунктів. Що входить в обов'язки медичних сестер підземних медпунктів?

У нас 13 здоровпунктів: 10 на поверхні і три підземних. До кінця року буде відкритий четвертий підземний медпункт на шахті ім. Н.П.Баракова. Я б назвав підземний медпункт базою перебування медичного персоналу, звідки при необхідності медсестра стартує до потерпілого. Значне скорочення часу при наданні першої медичної допомоги - запорука порятунку здоров'я, а часом і життя.

Давайте порахуємо: віддаленість виробок від 30 хвилин до години і 30 хвилин, плюс 23 хвилини на прибуття ВГРЧ, плюс 10 хвилин на спуск. А медсестра, яка знаходиться під землею, надасть першу допомогу набагато швидше.

Підземні медпункти обладнані спеціальними сумками, в яких є все для надання першої допомоги. Також є вакуумні шини, матраци, спеціальні розбірні ноші.

Крім цього у всіх виробках по шахті є спеціальні закладки. Це валізки з усім необхідним для надання першої медичної допомоги.

Сталася травма. Які дії медсестри? Звідки вона дізнається про те, куди їй необхідно йти?

При травмі відразу йде оповіщення. Інформація надходить диспетчерові, який дає команду медсестрі підземного медпункту і вона стартує до вказаного місця, щоб надати першу допомогу. Потім постраждалого видають на-гора.

Наскільки кваліфікований персонал працює в підземних здоровпунктах?

Весь персонал пройшов навчання. В нас є свій навчальний клас, в якому пройшли навчання всі медичні працівники служби. Зараз троє кращих медиків проводять тренінги для всіх співробітників «Краснодонвугілля». З квітня минулого року вже навчено чотири тисячі гірників. Навчанням ми охопимо 100% працівників об'єднання.

Навчальний клас укомплектований сучасними манекенами, дефібрилятором, накладками, що імітують травми.

Хочу відзначити, що сьогодні ми вже маємо віддачу від навчання персоналу. Люди не бояться надавати першу допомогу, вони вже знають, як правильно накласти джгут, як користуватися вакуумними шинами, як використовувати правильно носі.

Якщо потерпілому на виробництві необхідна госпіталізація, в яку лікарню його відвозять?

У Краснодонську ЦМЛ, але зараз ми вирішуємо питання, щоб людину не катали по області, а відразу везли в ту лікарню, де йому нададуть саму кваліфіковану допомогу або в ту лікарню, яка ближче. Наприклад, якщо мова йде про ш. «Самсонівська-Західна», то набагато зручніше доставити потерпілого в Луганську лікарню.

Як Ви оцінюєте стан міської медицини?

У Краснодонській ЦМЛ працюють фахівці найвищого класу, відмінні практики. Інше питання, що там не вистачає якісного обладнання. Але місто бере активну участь у різних програмах, щоб залучати інвестиції. Нещодавно «Метінвест» придбав дві нових машини «Швидкої допомоги», в дитячу лікарню закупили обладнання для лабораторії.

Чи робиться наголос на пропаганду здорового способу життя?

Я вважаю, що це один з найважливіших і одночасно найскладніших напрямків роботи в медицині. На мою думку, необхідно створити школу професіоналів, які потім зможуть переконувати людей в тому, що хворобу легше попередити, ніж її лікувати, зможуть перемогти цей

синдром недовіри до медиків.

Взагалі, хочу відзначити, що більшість гірників мають серйозні проблеми зі здоров'ям. А це ще раз підтверджує, що хворобу треба починати лікувати в початковій стадії.

Яка ситуація із забезпеченням водою?

На жаль, поки питання забезпечення шахтарів питною водою залишається відкритим. Але «Метінвест» розробляє серйозну програму, яка передбачає забезпечення мінералізованою водою, розлитої в тетра-паки. Ця вода буде мінералізована спеціально для шахтарів.

ЄВГЕН СКЛЯР

ЗАВІДУВАЧ ХІРУРГІЧНИМ ВІДДІЛЕННЯМ ЦЕНТРАЛЬНОЇ МІСЬКОЇ ПОЛІКЛІНІКИ

СЕРГІЙ ДЕМИДЕНКО

ПРОФПАТОЛОГ

ОЛЕКСАНДР СУКОЛЕНОВ

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО ЛІКАРЯ

«Якщо зросте рівень медичного обслуговування шахтарів - виграє все місто»

Шахтарі говорять, що кожна мільйонна тонна вугілля забирає одне людське життя. Скільки на цей же мільйон припадає виробничих травм говорити не прийнято - всі і так знають, що шахтарська праця – одна з найбільш травмонебезпечних. З якими травмами звертаються шахтарі в лікарню, де і як проходить їх лікування та реабілітація, чого не вистачає в роботі, розповів завідувач хірургічним відділенням центральної міської поліклініки для дорослих міста Ровеньки Євген Борисович Скляр (ЄБ). Оскільки профогляди і профзахворювання - болюча тема для багатьох шахтарів, в бесіді, крім того, взяв участь профпатолог Сергій Борисович Демиденко (СБ). Останні штрихи до картини медичного обслуговування шахтарів міста додав заступник головного лікаря Олександр Олександрович Суколенов (АА). Його зауваження стосувалися, зокрема, технічного оснащення міської поліклініки, питань реабілітації, оздоровлення і поліпшення загального стану здоров'я шахтарів.

Євгене Борисовичу, розкажіть, будь ласка, про себе. Звідки Ви родом, чому пішли в медицину, де і на якій посаді починали працювати?

ЄБ: Ровеньки - моє рідне місто, я тут народився. У медицині - все життя, хоча професію цю вибрав абсолютно спонтанно. З 1997 року я працюю лікарем. Починав свою медичну діяльність санітаром швидкої допомоги, потім працював там же фельдшером. На службі в лавах радянської армії знову ж був фельдшером. Після армії вступив до Луганського медичного університету і закінчив його за спеціальністю «Лікар-травматолог». Працював лікарем-травматологом в стаціонарі відділення травматології та ортопедії. Десять років тому мені довірили очолити хірургічне відділення центральної міської поліклініки для дорослих. Паралельно з цим маю ургентні чергування і надаю ургентну допомогу лікарю-травматолога в травмпункті стаціонару.

З якими травмами звертаються до Вас шахтарі? І як часто?

ЄБ: З усіма. У нас в травматології буває абсолютно все. Навіть те, чого в принципі бути не може - у нас буває, тому що зламати можна, що завгодно. А оскільки регіон

шахтарський, то, не дивно, що з числа всіх травмованих, які звертаються до нас, шахтарі складають близько 70-80%...

А якщо брати до уваги тільки виробничі травми? ..

ЄБ: Співвідношення побутових і виробничих травм вивести важко, але превалюють побутові травми. Якщо приблизно, то на десять побутових травм припадає три виробничі. І це найчастіше переломи. Що найбільше задіяно в роботі, то найчастіше і ламається: тобто, руки і ноги страждають в числі перших.

Повертаючись до співвідношення три до десяти, скажіть, чи завжди можна відрізнити побутову травму від виробничої?

ЄБ: Тут ми є заручниками ситуації, тому що працюємо виключно зі слів хворого. Якщо людина говорить, що травма побутова, ми зобов'язані написати, що вона побутова. Якщо травма виробнича - пишемо виробнича. Виникають різні конфліктні ситуації. Нерідко саме нас, лікарів, звинувачують у тому, що ми приховуємо виробничий травматизм. Але ми в цьому абсолютно не зацікавлені, оскільки для нас немає ніякої різниці. Ми лікуємо абсолютно всіх, незалежно, побутова це травма або виробнича, і лікуємо однаково. Є різниця тільки потерпілому, оскільки в разі виробничої травми він отримує гроші на лікування з Фонду соціального страхування від нещасних випадків, а за лікування побутової травми платить сам.

З якими травмами Ви можете впоратись власними силами, а з якими змушені госпіталізувати потерпілих в обласну клінічну лікарню?

ЄБ: В цьому відношенні хочу відзначити велику допомогу наших луганських колег з відділення травматології та ортопедії. Якщо у нас виникають діагностичні або технічні проблеми, ми зв'язуємося з ними буквально в лічені хвилини по мобільних телефонах, і вони приїжджають до нас. Привозять власний інструментарій, свої металоконструкції і так далі. Ця практика вже настільки відточена і зручна для всіх – а, перш за все, для самого потерпілого, - що 90% операцій, які необхідно проводити в Луганській обласній лікарні, ми проводимо на місці. Не

транспортуючи людину, що найголовніше.

Якщо вже зайшла розмова про транспортування, хотілося б дізнатися, наскільки грамотно потерпілим на виробництві шахтарям надають першу допомогу і доставляють до Вас?

ЄБ: На виробничі травми зазвичай висилають бригаду ВГРЧ, яка в нашому місті обладнана за останнім словом техніки. У них немає ніяких обмежень у фінансуванні, і ситуація рік у рік стає все краще і краще. Починаючи від застосування останніх засобів знеболювання - вони відходять навіть від опіятних анальгетиків, що дуже вітається - і закінчуючи засобами транспортної імобілізації. З того моменту, як бригада забирає потерпілого, і до закінчення його транспортування в приймальне відділення, людина отримує весь обсяг заходів, які їй необхідні. Якщо потрібно, застосовуються транспортні шини, нові види носилок, спеціальні бандажі, які накачуються і надійно фіксують шию та тулуб, інфузійна терапія і протишокові заходи... Ось в цьому відношенні про ВГРЧ можна сказати тільки одне – молодці.

Євгене Борисовичу, Ви наголосили, що у ВГРЧ немає проблем з фінансуванням, і вони можуть собі дозволити надавати допомогу на високому рівні. Ви, як лікар міської поліклініки, такі проблеми відчуваєте?

ЄБ: Почнемо з того, що і в медичному обслуговуванні, як і всіх аспектах життя, немає межі досконалості. Медицина, як і будь-яка галузь не стоїть на місці, постійно з'являються передові методики, нові технології і обладнання. Звичайно ж, мені, як і будь-якому іншому лікарю, хочеться, щоб все це було у нас. Найчастіше, в силу недостатнього фінансування медицини про це можна тільки мріяти. Фінансуємося ми з міського бюджету, а він, природно, не в змозі покрити всі наші потреби і мрії.

АА: З іншого боку, з міського бюджету були виділені гроші на бюджетний комп'ютерний томограф. Тепер, якщо є необхідність, ми будь-яку травму можемо пропустити через нього для уточнення діагнозу, локалізації перелому і т.д. І працює він для всіх мешканців нашого міста. Безкоштовно. Єдине, що сплачує хворий - вартість плівки, це 60 гривень.

«ПЕРЕВАЖНО
НЕ ВИСТАЧАЄ
КАДРІВ»

ЄБ: І, повірте, ці витрати навіть порівнювати не можна з витратами на подібну послугу в Луганській області. Такої низької ціни на комп'ютерний томограф - саме на дослідження СКТ – як в Ровеньках, немає ніде.

Якщо можна, докладніше про мрії - чого не вистачає поліклініці в першу чергу?

ЄБ: В першу чергу – кадрів. Колись дуже давно уряд вирішив, що нам не потрібні лікарі вузьких спеціальностей. І став впроваджувати відповідну програму, згідно якої прийом повинні були вести сімейні лікарі. Ось і виходить, що за останні 5-7 років до нас не прийшов жоден травматолог. А лікарі - теж люди і теж старіють. Середній вік травматолога в місті – за сорок. Тобто, це вже люди передпенсійного віку, які мають передати свої знання і досвід, накопичений роками, комусь із молодих фахівців. Це повинно (так бути), це потрібно і можна. Тільки передавати немає кому...

Зрозуміло, в першу чергу - кадри. А в другу?

ЄБ: У другу... В цьому житті все дорожчає. Точно так само дорожчають наші інструментарії. Металоконструкції, якими реально користуємося, - дорожчають. В принципі, ми використовуємо найрізноманітніші металоконструкції. Але частіше за все, саме з економічної точки зору – коли людина не в змозі придбати той чи інший метал – ми змушені відмовлятися від дорогих металоконструкцій на користь більш не таких затратних.

АА: Якщо травма виробнича і людина потребує придбання металоконструкції – тоді питань немає.

А як справи із забезпеченням інвентарем лікарняних стаціонарних палат? Чи є функціональні ліжка, ортопедичні протипролежневі матраци?

ЄБ: Році в 2008 тільки завдяки керівництву ДП «Ровенькиантрацит», яке звернуло увагу на проблеми травмованих шахтарів, був зроблений колосальний ремонт європейського рівня у відділенні травматології. Тепер замість загальних палат – деякі були розраховані і на 18-20 людей – тут маленькі і комфортні палати. У кожній палаті є умивальник і холодильник, кондиціонери, спліт-системи. З'явилися кілька багатофункціональних травматологічних ліжок, що дозволяють міняти положення тіла, з приводами. Є й ортопедичні ліжка – не у всіх палатах,

але й не всі травмовані потребують таких умов.

Тобто, можна говорити про зміни на краще?

ЄБ: Безумовно, зміни є й, дійсно, в кращу сторону. І вони продовжуються. Зокрема, зараз вирішується питання про те, що у нас має з'явитися новий рентгенівський апарат, причому цифрового покоління. Це вже завдяки соціальній програмі партнерства з компанією ДТЕК.

До речі, одна з останніх ініціатив компанії ДТЕК – проведення незалежних профоглядів своїми власними фахівцями або бригадами за контрактом. Сергію Борисовичу, питання до Вас як до лікаря-профпатолога: чи є в цьому необхідність чи Ваш потенціал достатньо хороший?

СБ: Я вважаю, що потенціал у нас не поганий. Що ж стосується ініціатив ДТЕК - це їх бажання.

Як зараз проходять профогляди в Ровеньках і чиїми силами?

СБ: Профогляди проводяться силами відділення профілактики центральної міської поліклініки для дорослих, - пояснює заступник головного лікаря. - Створено спеціальне відділення, є завідувач відділенням, старша медсестра і всі лікарі-фахівці, які входять до складу комісії. Щорічно пишеться наказ, призначаються члени комісії, місце роботи комісії, графік проведення профоглядів, перелік необхідних обстежень - все це згідно 246 наказу Міністерства охорони здоров'я спільного з держнаглядом. Працівникам видаються спеціальні бланки, люди, коли приходять до нас в поліклініку, реєструються і проходять профогляд. Для більшої зручності навіть виділено окрему будівлю.

А чи є вся необхідна медична апаратура? Спірограф, аудіометр ...

АА: Є у нас мобільний автофлюорограф - знову-таки з міського бюджету були виділені кошти на його придбання, - який заздалегідь виїжджає на підприємство за спеціально розробленим графіком. Спірограф є, аудіометр зараз не працює - бажано б його купити, тому що зараз людей з патологіями слуху ми змушені відправляти на обстеження в обласну клінічну лікарню.

«МИ МОЖЕМО
ЛИШЕ ПІДОЗРЮ-
ВАТИ ПРОФЗА-
ХВОРЮВАННЯ»

А за яких ще причин Ви можете відправити людину на додаткове обстеження?

СБ: Можемо відправити, якщо, припустимо, є підозра на таке захворювання, як радикулопатія. Щоб поставити діагноз напевно, необхідно зробити електронейрограму, яку роблять тільки на базі обласної поліклініки. Там же підключаються нейрохірурги, якщо є необхідність в їх консультації. Відправляємо в область, якщо постає питання нейросенсорної глухуватості, що пов'язано з виробничою діяльністю. І по вібраційній хворобі, в принципі, теж іде дообстеження на базі обласної лікарні.

Яке профзахворювання зустрічається у шахтарів найчастіше?

СБ: Зараз превалюють хронічні бронхіти пилової етіології. Друге місце ділять пневмоконіози і силікози.

Бронхіт – найпоширеніше застудне захворювання?

СБ: Напевно, все-таки, найпоширеніші – це ГРЗ і ГРВІ. А ось уже за ними йдуть гострі та хронічні бронхіти.

А чи завжди лікарі визнають бронхіти? Адже шахтарі часто скаржаться, що вже й легені вилітають від кашлю, а їм все пишуть ГРЗ?

СБ: Є чіткі критерії для встановлення діагнозу бронхіт. Зокрема, якщо бронхіт хронічний, критерії такі: людина кашляє три місяці протягом року впродовж двох років. І це зафіксовано лікарем, тобто людина зверталася до лікарні. Якщо ж вона прийшла і каже – я десять років кашляю, - але при цьому жодного разу не була у лікарні, у нас є тільки її слова і ніякого підтвердження. Є чітке звернення, її захворювання зареєстровано, вона лікується, але все одно за всіма ознаками виходить хронічний бронхіт – ось тоді вже виставляється діагноз.

І це є профзахворюванням?

СБ: Не обов'язково. Якщо діагноз встановлено, і людина задумалася, чи пов'язаний він з її професійною діяльністю, ось тоді вже підключається профпатолог-міський, обласні... Вони вивчають його профмаршрут, дані санстанції по запиленості на його робочому місці в його спеціальності, де він працював, скільки років працював і так далі. Вивчають медичну документацію, амбулаторну картку, дані про

лікування – амбулаторне, стаціонарне. Але, знову-таки, тут ми можемо лише підозрювати профзахворювання. Рішення виносить, як мінімум, Луганське відділення профпатології. А взагалі цим займається кілька клінік по країні – Луганськ, Донецьк, Харків, Київ... І лише вони можуть визнати профзахворювання.

У наш час нерідко можна зіткнутися з іншою ситуацією: начебто профпатолог і виявляє у людини захворювання, і людині ніби варто було б перейматися своїм здоров'ям, але тут у повному масштабі постає соціальний фактор – шахтар боїться, що через його захворювання його виведуть з шахти, зарплата відразу ж зменшиться в рази, а то й, узагалі, звільнять... Яким чином, на Вашу думку, боротися з цією проблемою?

СБ: Ця проблема не в наших пацієнтах або в нас, а у відсутності альтернативи. Не тільки в роботі, але і в гідному заробітку. А якщо вже ставити таке питання, то – цеховим лікарям, які працюють в штаті ДТЕК. Саме цеховий лікар надсилає до профпатологу з підозрою на профзахворювання. Ми, якщо підозри підтверджуються, відправляємо в Луганськ. Там після консультації та дообстеження з'ясовується, є в людини профзахворювання чи ні. І у встановленій процедурі, природно, виявляються протипоказання його подальшій професії.

АА: Я вважаю питання риторичним. Доки не покращиться загальна ситуація в країні, регіоні, ясна річ, що проблема залишиться. Куди тому ж шахтареві середнього або вже передпенсійного віку йти працювати? На жаль, окрім вугільних підприємств в нашому місті і піти-то нікуди. Про зарплату гідного рівня взагалі говорити не доводиться ...

Виходить, поки на місцях є всього один вихід із наявної ситуації - берегти своє здоров'я в цих умовах праці, займатися спортом, оздоровлюватися ... У цьому контексті цікаво, яка ситуація з санаторними путівками? Море - морем, а багатьом шахтарям санаторне лікування просто необхідно...

ЄБ: Ми кожній людині рекомендуємо санаторій того профілю, який їй найбільше походить і необхідний. У нас є санаторно-курортне лікування саме профільне. Наприклад, при ураженнях дихальної системи, ураженнях опорно-рухового апарату...

Добре, Ви рекомендуєте. А профспілки дослухаються до Ваших рекомендацій і побажань шахтарів?

ЄБ: Так, вони намагаються відправляти працівників саме в санаторії рекомендованого профілю. Інше питання, що не всі шахтарі хочуть їхати в санаторій...

АА: Є спеціальна комісія, що направляє на санаторно-курортне лікування, ми видаємо довідки встановленого зразка, і, загалом-то, особливих проблем з путівками немає. Якщо людина хоче їхати лікується – вона їде.

СБ: Звичайно ж, назвати відсоток незадоволених – тих, хто хотів потрапити в той чи інший санаторій і не потрапив – ми зараз не можемо. Але в нашому місті, в принципі, ця справа поставлена непогано, особливих проблем немає, і таких випадків, щоб хтось скаржився – я, мовляв, просив, а мені не дали путівки – я не пригадую. В крайньому випадку, як запасний варіант, завжди під рукою місцевий санаторій-профілакторій «Шахтарські зорі». Потрапити туди вже точно ніяких проблем не буде.

А яка там база? Чи достатньо різноманітні і ефективні процедури?

ЄБ: Наш санаторій-профілакторій - один з кращих взагалі по країні. У ньому є навіть кримські грязі. І ми, не виїжджаючи з Луганської області, маємо можливість проводити повний курс бальнеологічного лікування та SPA-терапії. У якихось 18 кілометрах від міста ми маємо власний маленький Крим. Ті, кого вмовляєш поїхати в «Шахтарські зорі» перший раз, один раз туди потрапивши, уже не їздять ані в Бердянськ, ані в Саки, ані в Євпаторію... Навіть з економічних міркувань, людині вигідно: навіщо їхати через всю країну, щоб отримати там, в принципі, той же комплекс лікування?

Там же шахтарі можуть проходити і реабілітацію після виробничої травми?

ЄБ: Для проведення реабілітаційного лікування травмованих на виробництві у нас є регіональний медико-реабілітаційний центр в Красному Лучі. Потерпілих, яким необхідно відновне реабілітаційне лікування, ми направляємо за рахунок Фонду в цей центр. Але це стосується, підкреслю ще раз, тільки виробничих

травм. Зручно і потерпілим, і нам, лікарям, тому що використовувати ті ж «Шахтарські зорі» для проведення реабілітаційного лікування не завжди виходить. Направити людину туди можна тільки за наявності відпустки. Або ж є у нас підприємства, які дозволяють своїм працівникам перебувати там без відриву від виробництва – що теж чудово.

АА: Тобто, якщо людина знаходиться на лікарняному листі, то ми її не можемо направити на оздоровлення в цей профілакторій. А реабілітаційний центр в Красному Лучі це зробити дозволяє. І якщо у людини свіжа травма і їй необхідно реабілітаційне лікування – наприклад, потерпілий майже відновився після складного перелому, але йде порушення функції розгинання-згинання – направляємо туди.

Якби такий реабілітаційний центр був у Вашому місті - було б не погано...

ЄБ: Ну, про це можна тільки мріяти...

Євгене Борисовичу, а скільки часу може піти на реабілітацію після травми?

ЄБ: На це питання немає однозначної відповіді. Всі люди різні. Мене вчили, що в будь-якій ситуації нас завжди троє: лікар, хворий і його хвороба. Якщо хворий стає на бік своєї хвороби – лікар її ніколи не переможе. Він залишився один. І навпаки: коли хворий стає на бік лікаря, вони разом завжди долають будь-яку хворобу. Якщо людина зациклюється на своїй хворобі – тоді це складно. Якщо є повний контакт між пацієнтом і лікарем – не страшно нічого.

З реабілітацією та оздоровленням зрозуміло. Але як, все-таки, шахтарям зберегти своє здоров'я? Адже не тільки умови праці, а й екологічна ситуація, і шкідливі звички цьому зовсім не сприяють...

ЄБ: Якщо згадати відому формулу Всесвітньої організації охорони здоров'я, то на формування здоров'я людини медицині відводиться всього 10%. Ще 90% - це екологія, умови праці, вода, харчування...

АА: У цих 90% і потрібно шукати підґрунтя усіх бід. Тобто у шахтарів мають бути сучасні засоби індивідуального захисту, в шахті повинна дотримуватися техніка безпеки,

«МІСЬКИЙ РЕА-
БІЛІТАЦІЙНИЙ
ЦЕНТР - ЦЕ
МРІЯ»

спрямована на боротьбу з запиленістю, загазованістю. Природно, повинно бути і саме розуміння людиною, що її здоров'я - це її здоров'я. І якщо вона після забою викурює по дві пачки – то це, зрозуміло, здоров'я їй не додасть. Якщо вирішила зняти стрес алкоголем-теж. Так, екологічна ситуація не зовсім сприятлива, особливо в нашому регіоні. І, звичайно, безслідно це не проходить. Якщо ввечері виходиш з включеним ліхтариком на вулицю, і бачиш, як пил стоїть в промені світла. А це – те, чим ми дихаємо...

ЄБ: Але не можна в загальному погіршенні здоров'я або виникненні якихось хронічних або алергічних захворювань звинувачувати тільки екологію. У нас же чомусь відсувають на другий план соціально-економічну ситуацію країни в цілому... А коріння проблеми потрібно шукати саме там.

Басейни, стадіон, спортзали в місті діють? Є де шахтарям займатися? І чи досі усе це на балансі ДТЕК?

АА: Басейни є – в центрі і на Дзержинці, - спортзали є, все це працює і поки все на балансі ДТЕК.

Підводячи підсумок нашої розмови, скажіть, чи потрібно покращувати ситуацію з медичним обслуговуванням лише шахтарів чи для усіх жителів міста?

АА: Скажу так: якщо медичне обслуговування шахтарів стане краще - то буде краще всім. Ми ж не скажемо, що такий-то аналіз або обстеження будемо робитися тільки працівнику вугільного підприємства. За такою системою підприємство може працювати тільки, якщо купить якесь обладнання собі в здоровпункт. Зрозуміло, в цьому випадку людина зі сторони туди елементарно не потрапить. Це як з нашим санаторієм-профілакторієм «Шахтарські зорі». Адже туди можуть отримати путівку не тільки працівники шахт. Ось, зокрема, лікарям нашої лікарні на День медика зробили подарунок – кілька путівок за такою ж, як і для шахтарів, пільговою ціною. Наскільки я знаю, і члени шахтарських сімей можуть пройти оздоровлення в цьому санаторії. Тобто, безумовно, якщо зросте рівень медичного обслуговування шахтарів - виграють усі. Все місто.

МЕДИЧНА ПРАЦІВНИКІ

